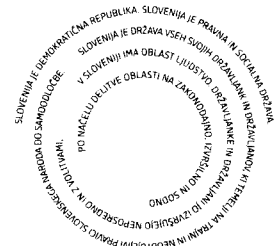




Šubičeva ulica 4, 1000 Ljubljana

t: 01 478 94 00, f: 01 478 98 45, e: gp@dz-rs.si, www.dz-rs.si



DRŽAVNI ZBOR REPUBLIKE SLOVENIJE

Prejeto:	22-12-2015		
Šifra:	542-08	15-18	2
Povezava:			
EPA:	967-VII	EU:	
Sign. zn.:			
Kratice:			

NEPOVEZANI POSLANEC JANI MÖDERNDORFER

Ljubljana, 21. december 2015

Na podlagi 88. člena Ustave Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97, 66/00, 24/03, 69/04, 68/06, 47/13 in 47/13), 19. člena Zakona o poslancih (Uradni list RS, št. 112/05 - uradno prečiščeno besedilo, 20/06 - ZNOJF-1 in 109/08, 39/11 in 48/12) in 114. člena Poslovnika Državnega zbora Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 92/07 - uradno prečiščeno besedilo, 105/10 in 80/13) vlagam

PREDLOG ZAKONA O PARTNERSKI ZVEZI

ki vam ga pošiljam v obravnavo in sprejem na podlagi 114. člena Poslovnika Državnega zbora Republike Slovenije.

Na seji pristojnega delovnega telesa bo sodeloval g. Jani Möderndorfer.

Jani Möderndorfer

Priloga:

- Predlog zakona

PREDLOG ZAKONA O PARTNERSKI ZVEZI

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA

V sedaj veljavni pravni ureditvi ureja pravni položaj istospolnih partnerskih skupnosti Zakonu o registraciji istospolne partnerske skupnosti (Uradni list RS, št. 65/05, v nadaljevanju ZRIPS). ZRIPS opredeljuje registrirano partnersko skupnost kot s tem zakonom urejeno skupnost dveh žensk ali dveh moških, ki jo pred pristojnim organom registrirata na način, določen s tem zakonom. ZRIPS določa pogoje za registracijo istospolne partnerske skupnosti smiselno enako kot ti veljajo za sklenitev zakonske zveze v Zakonu o zakonski zvezi in družinskih razmerjih (Uradni list RS, št. 69/04 – uradno prečiščeno besedilo 1, 101/07 – odl. US, 122/07 – odl. US; v nadaljevanju ZZZDR), kot tudi razloge za neveljavnost registrirane partnerske skupnosti. Postopek registracije v skladu z določbami ZRIPS ni predviden oblično kot to velja za zakonsko zvezo. Bodoča partnerja istočasno in osebno pred uradno osebo upravne enote podata po ustnem soglasju pisno izjavo, da želita registrirati partnersko skupnost. Po izraženem soglasju in podpisu izjave se skupnost vpiše v register istospolnih skupnosti, ki ga vodi upravna enota in ne v matični register kot matično dejstvo.

ZRIPS poleg registracije istospolne partnerske skupnosti, partnerjema te skupnosti priznava tudi določene pravice in obveznosti predvsem na premoženjskopравnem področju (pravica do preživljanja in preživnine, pravica do pridobivanja skupnega premoženja in urejanja premoženjskih razmerij v okviru skupnosti, pravico do stanovanjskega varstva, pravico do dedovanja na deležu skupnega premoženja po umrlem partnerju in pravico do pridobivanja informacij o zdravstvenem stanju obolelega partnerja ter do obiskov v zdravstvenih ustanovah).

Istospolna partnerska skupnost v skladu z določbami ZRIPS preneha na podlagi pravnomočne odločbe, s katero se odloči o prenehanju skupnosti. Vlogo za prenehanje skupnosti poda eden ali oba partnerja na predpisanem obrazcu pri organu, pri katerem sta opravila registracijo skupnosti (t. j. pri upravni enoti). Upravna enota odloči o vlogi za prenehanje skupnosti z upravno odločbo, o pritožbi zoper to odloča ministrstvo, pristojno za notranje zadeve. Skupnost preneha z dnem pravnomočnosti odločbe. Uradna oseba upravne enote je dolžna vpisati dejstvo prenehanja skupnosti v register istospolnih partnerskih skupnosti.

ZRIPS določa pravne posledice prenehanja skupnosti, in sicer ima po

prenehanju skupnosti partner, ki nima dovolj sredstev za življenje in jih ne more pridobiti iz svojega premoženja in s svojim delom, ali ni sposoben za delo ali se ne more zaposliti, pravico do preživnine po drugem partnerju. Partnerja lahko v primeru prenehanja skupnosti skleneta sporazum o preživnini v obliki izvršljivega notarskega zapisa. Partner lahko preživnino zahteva tudi s tožbo pri sodišču. Preživnina se določi glede na potrebe upravičenca in zmožnosti zavezanca. Ravno tako pravico do preživnine po razvezi zakonske zveze določa tudi ZZZDR. Določitev preživnine, prednost preživljanja, sprememba in uskladitev preživnine po prenehanju skupnosti v ZRIPS je določena identično kot v ZZZDR po prenehanju zakonske zveze. Pravna posledica prenehanja istospolne partnerske skupnosti je tudi delitev skupnega premoženja, ki se enako kot pri prenehanju ali razveljavitvi zakonske zaveze, tudi pri prenehanju skupnosti, razdeli. ZRIPS namreč enako kot ZZZDR določa, da premoženje, ki ga ima partner ob registraciji skupnosti, ostane njegova last in z njim samostojno razpolaga; premoženje, ki ga partnerja ustvarita v času trajanja skupnosti, pa je njuno skupno premoženje, s katerim upravljata skupno in sporazumno. Ravno tako kot zakonca se lahko tudi v skladu z ZRIPS sporazumeta o višini deležev na skupnem premoženju, v nasprotnem primeru pa lahko zahtevata, da o tem odloči sodišče. ZRIPS določa tudi najemno pravico na stanovanju v primeru prenehanja ali razveljavitve skupnosti identično kot v primeru razveze zakonske zveze. Tako partnerja kot zakonca se lahko sporazumeta kdo od njiju ostane ali postane najemnik stanovanja, v nasprotnem primeru odloči o sporu na zahtevo enega od njiju sodišče.

Skupnost dveh oseb istega spola, ki nista registrirali partnerske skupnosti v skladu z določbami ZRIPS trenutno v Republiki Sloveniji ni zakonsko urejena.

Ustava Republike Slovenije ne dopušča različnega obravnavanja istospolne partnerske skupnosti, pač pa nasprotno: ustavodajalec se je ob pripravi Ustave Republike Slovenije zavedal pomembnosti oziroma je prepoznal okoliščino spolne usmerjenosti in se je do tega vprašanja posebej opredelil, in sicer je spolna oziroma istospolna usmerjenost ena od okoliščin iz 14. člena Ustave Republike Slovenije, glede katerih predvsem država ne sme dopuščati diskriminacije, oziroma se mora celo zavzemati za vzpostavljanje enakosti (drugi odstavek 14. člena Ustave Republike Slovenije).

Ustavnosodna presoja Ustavnega sodišča Republike Slovenije od leta 2003 vse bolj in bolj usmerja pravno ureditev Republike Slovenije v smer popolne izenačitve istospolnih partnerskih skupnosti z zakonsko zvezo in zunajzakonsko skupnostjo. Da še ni prišlo do ustavnopravnega judikata, ki bi v celoti izenačil istospolne partnerske skupnosti z zakonskimi zvezami in zunajzakonskimi skupnostmi v smislu, da je posebna (drugačna) ureditev istospolnih partnerskih skupnosti neustavna, je mogoče pripisati dejstvu, da je bila veljavna ureditev pred Ustavnim sodiščem Republike Slovenije izpodbijana le parcialno in ne celovito ter v nekaterih primerih morda tudi postopkovno slabo pripravljeno (z izjemo pobude iz zadnje odločbe Ustavnega sodišča Republike Slovenije iz leta

2009). Tako je bila prva pobuda za oceno ustavnosti iz leta 1993 zavržena, ker jo je en od dveh pobudnikov, ki je bil mnenja, da je potrebno opredelitev zakonske zveze spremeniti, umaknil. Zahteva Okrožnega sodišča v Ljubljani, da je treba oceniti ustavnost Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih (Uradni list SRS, št. 15/76, 30/86, 1/89, 14/89, Uradni list RS, št. 13/94, 82/94, 29/95, 26/99, 60/99, 70/00, 64/01, 110/02, 42/03, 16/04, 69/04 – uradno prečiščeno besedilo 1, 101/07 – Odl. US, 122/07 – Odl. US; v nadaljevanju: ZZZDR) in ZRIPS, je bila leta 2008 zavržena s sklepom, št. U-I-469/06, 2.10.2008 (vprašanje priznanja posvojitve otrok s strani istospolnih partnerjev in javnega reda Republike Slovenije), ker je pravi zakon, na podlagi katerega bi morale odločati sodišče, Zakon o mednarodnem zasebnem pravu in postopku (Uradni list RS, št. 56/1999, 45/2008) - uporaba določb o javnem redu ("ordre public") iz navedenega zakona.

V primeru iz leta 2003 pa je Ustavno sodišče Republike Slovenije v odločbi, št. Up-259/01 z dne 20.2.2003 (Uradni list RS, št. 30/03) zavzelo določeno stališče glede izenačitve istospolne partnerske skupnosti z drugimi življenjskimi skupnostmi na področju stanovanjskega prava:

»4. Ni izključeno, da je pravno stališče sodišča, da je življenjska skupnost v smislu 56. člena SZ nujno isto kot izvenzakonska skupnost po ZZZDR, kar nujno predpostavlja, da mora iti za skupnost moškega in ženske, lahko v neskladju s 14. členom ustave. Ni izključeno, da iz pravice do enakosti pred zakonom po drugem odstavku 14. člena ustave in iz prepovedi diskriminacije po prvem odstavku 14. člena ustave izhaja, da ni utemeljenih razlogov za razlikovanje med različnospolnimi in istospolnimi življenjskimi skupnostmi glede pravnih posledic na področju stanovanjskega prava v zvezi s prenosom najemne pogodbe po smrti najemnika stanovanja. Vendar se ustavnemu sodišču glede tega vprašanja v tej zadevi ni treba opredeljevati. Kot je pojasnjeno v prejšnji točki te odločbe, bi namreč pritožnik za uspeh ustavne pritožbe moral izkazati, da sta oba razloga, s katerima je sodišče utemeljilo zavrnitev zahtevka, v nasprotju s kakšno človekovo pravico ali temeljno svoboščino. Tega pa pritožnik, kot bo razvidno iz nadaljevanja, ne izkaže oziroma niti ne zatrjuje.«

Ustavno sodišče Republike Slovenije je glede vprašanja 14. člena Ustave Republike Slovenije, diskriminacije in osebne okoliščine spolne usmerjenosti v odločbi, št. U-I-425/06-10 z dne 2.7.2009 (Uradni list RS, št. 55/09) podalo pomembno sistemsko razlago:

»13. Glede na vse te, v bistvenem enake dejanske in pravne podlage življenjskih skupnosti – tako registrirane istospolne skupnosti kot skupnosti med žensko in moškim, se pokaže, da razlikovanje v ureditvi dedovanja ne temelji na neki stvarni, neosebni razlikovalni okoliščini, temveč na spolni usmerjenosti. Spolna usmerjenost pa je, čeprav ni izrecno navedena, nedvomno ena izmed osebnih okoliščin iz prvega odstavka 14. člena Ustave. Gre namreč za osebno

lastnost, ki pomembno opredeljuje posameznika, vpliva na njegovo življenje in ga tako kot okoliščine, kot so npr. rasa, spol, rojstvo, spremlja vse življenje. Spolno usmerjenost kot okoliščino, na podlagi katere je razlikovanje prepovedano, pojmuje tudi ESČP, čeprav ni med izrecno naštetimi okoliščinami v 14. členu EKČP.« V 12. točki odločbe je Ustavno sodišče Republike Slovenije navedlo: »Registrirana partnerska skupnost je razmerje, ki je po vsebini podobno zakonski zvezi ali zunajzakonski skupnosti. Tudi za to skupnost je bistvena značilnost stabilna povezanost dveh oseb, ki sta si blizu, si medsebojno pomagata in se podpirata. Etično in čustveno bistvo registrirane partnerske skupnosti, ki ga izraža 8. člen ZRIPS, po katerem se morata partnerici ali partnerja medsebojno spoštovati, si zaupati in si medsebojno pomagati, je podobno kot pri skupnosti med žensko in moškim. Tudi pravna ureditev tega razmerja je podobna zakonski zvezi.«.

V postopku za oceno ustavnosti Zakona o dedovanju je ustavno sodišče v odločbi, št. U-I-212/10-15 z dne 14. 3. 2013 (Uradni list RS, št. 31/13) ugotovilo, da je Zakon o dedovanju v neskladju z Ustavo RS. Odločilo je tudi, da do odprave ugotovljenega neskladja veljajo za dedovanje med istospolnima usmerjenima partnerjema, ki živita v dalj časa trajajoči življenjski skupnosti, vendar nista sklenila partnerske skupnosti po ZRIPS in ni razlogov, zaradi katerih bi bila taka partnerska skupnost med njima neveljavna, enaka pravila, kot veljajo po veljavni zakonski ureditvi za dedovanje med zunajzakonskima partnerjema. Naložilo je, da mora Državni zbor RS ugotovljeno neskladje odpraviti v roku šestih mesecev po objavi te odločbe v Uradnem listu RS. V obrazložitvi je ustavno sodišče navedlo, da se neregistrirane partnerske skupnosti v dejanskem pogledu od pravno urejene oblike istospolne partnerske skupnosti razlikujejo le v odsotnosti oblične sklenitve partnerske zveze pred pristojnim državnim organom (enako kot zunajzakonska skupnost od zakonske zveze). Sicer gre pa v obeh istospolnih partnerskih skupnostih po vsebini za enak dejanski položaj. Partnerja neregistrirane partnerske skupnosti vežejo podobne tesne osebne vezi kot partnerja zunajzakonske skupnosti.

Oba roka za odpravo ugotovljenega neskladja sta že potekla, in sicer iz prve odločbe dne 17. 1. 2010 ter iz druge odločbe dne 15. 10. 2013.

Zato je Državni zbor na pobudo poslanske skupine ZL na svoji 5. redni seji dne 3. 3. 2015 sprejel Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih, EPA 257-VII.

Novela je s spremembo definicije zakonske zveze, ki jo lahko skleneta dve osebi ne glede na spol, zagotovila konsistentno spoštovanje 14. člena Ustave, ki prepoveduje vsakršno diskriminacijo na podlagi osebne okoliščine. Z novelo se je zaradi povezanosti zakonodaje, ki na področju izvajanja in zagotavljanja z Ustavo zagotovljenih pravic in naporitvijo na uporabo določb Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih odpravljala diskriminacija na podlagi osebne okoliščine na področju

celotnega spektra dodeljenih pravic. Zakonodajalec se je za določene pravice zakoncev ali zunajzakonskih partnerjev po zakonu o zakonski zvezi in družinskih razmerjih odločil, ker upošteva intimno življenjsko vez med dvema osebama in ji je na ta način tudi pripisal ustrezne pravne posledice.

Novela je bila sprejeta zaradi odprave diskriminacije istospolnih parov, ki jo je kot že omenjeno Ustavno sodišče RS ugotovilo v dveh odločbah in sicer v odločbi št. U-I-425/06-10 z dne 2. 7. 2009 in odločbi št. U-I-212/10 z dne 14. 3. 2013.

Poleg obeh navedenih odločb Ustavnega sodišča RS, ki se nanašata na ZRIPS in ZD, iz definicije zakonske zveze in zunajzakonske skupnosti izhaja širok spekter pravic in dolžnosti opredeljenih z drugimi zakoni, ki se sklicujejo na zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih. S sprejetjem novele je zakonodajalec odpravil diskriminacijo na vseh ravneh zagotavljanja človekovih pravic in svoboščin. Z izenačitvijo istospolnih in raznospolnih parov v vseh pravicah in dolžnostih je torej odpravil diskriminacijo na podlagi spolne usmerjenosti tudi na področju vseh ostalih iz ustave izhajajočih ustavnih pravic. S spremembo definicije zakonske zveze bi bili istospolni pari deležni dejanske enake obravnave in bi bil njihov položaj izenačen v vseh pravicah in dolžnostih .

Koalicija Za otroke gre, ki je nasprotovala sprejetju novele, je 10. marca v DZ vložila preko 80.000 podpisov za pobudo referendumu. Predlog zakona zaradi začetka postopka za razpis referendumu s strani civilne iniciative ni začela veljati. Konec marca je Državni zbor zavrnil razpis referendumu o noveli z utemeljitvijo, da se referendumska pobuda nanaša na zakon, glede katerega skladno z ustavo referendum ni dopusten. Koalicija Za otroke pa je takoj nato v začetku aprila na ustavno sodišče oddala ustavno pritožbo zoper sklep državnega zbora, da ne bo razpisal referendumu. V njej so predlagali odpravo sklepa in dopustitev referendumu.

Ustavno sodišče je konec oktobra v sporu o dopustnosti referendumu odločilo, da se razveljavi sklep državnega zbora o zavrnitvi razpisa zakonodajnega referendumu in da je torej referendum dopusten. Svojo odločitev je ustavno sodišče utemeljilo na tem, da je zakonska novela neposredno spremenila le opredelitev zakonske zveze. Posredno je sicer s tem res odpravila protiustavnost, ki jo je ugotovilo ustavno sodišče, ko je odločilo, da ureditev glede dedovanja istospolnih partnerjev ni ustavna, vendar je poleg tega posegla tudi v večje število področnih zakonov. Pri takem zakonodajnem pristopu torej ne gre za neposredno odpravo že ugotovljene protiustavnosti, temveč za ureditev nečesa, kar močno presega tisto, kar nalaga omenjena odločba ustavnega sodišča. Ustavno sodišče namreč nikoli ni ugotovilo protiustavnosti veljavne opredelitve

zakonske zveze in pogojev za njeno sklenitev. Ustavno sodišče je med drugim tudi poudarilo, da v primerih, ko državni zbor po lastni presoji odpravlja domnevno protiustavnost na področju človekovih pravic ali temeljnih svoboščin, volja predstavniškega telesa ne more prevladati nad pravico ljudstva, da izvršuje zakonodajno funkcijo neposredno z glasovanjem na referendumu. Ustavno sodišče je torej presodilo, da novela ne sodi med zakone, o katerih po ustavnih določbah referendum ni dopusten.

Koalicija Za otroke gre je kmalu oz. en teden po odločitvi ustavnega sodišča oziroma po nadaljevanju roka za zbiranje podpisov za referendumsko zahtevo vložila zahtevo, ki ji je izreklo podporo nekaj več kot 48.000 volivcev/k. Državni zbor pa je na izredni seji 4. novembra določil datum referendumu o noveli zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih. Referendum o noveli zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih je bil v nedeljo, 20. decembra 2015. Po prvih neuradnih rezultatih je izid glasovanja:

ZA 36,47 %

PROTI 63,53 % .

Neuradni referendumski rezultat pomeni, da je nasprotnikom zakona uspelo doseči oziroma preseči zahtevani kvorum 1/5 vse vseh volilnih upravičencev, ki so morali glasovati PROTI, da novela ne bi bila uveljavljena. Omenjena številka se bo sicer do razglasitve uradnih rezultatov zagotovo še spremenila, saj se bodo upoštevali tudi glasovi volivcev, ki so glasovali po pošti in iz tujine. Vendar spremembe, ki bi spremenila rezultat referendumu, glede na napovedi Državne volilne komisije o volivcih, ki so tako glasovali, ni pričakovati. Večina na referendumu je torej odločila, da novela zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih ne bo stopila v veljavo.

Na podlaga navedenega referendumskega rezultata je jasno, da Državni zbor še nekaj časa ne bo odločal oz. poskušal sprejeti enake rešitve. Še posebej, če se zavedamo, da je pristojno ministrstvo napovedalo, da bo prihodnje pomlad v obravnavo ponovno predlagalo Družinski zakonik (ta je bil iz istih razlogov zavržen na referendumu leta 2012) , ki bo nadomestil zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih iz 70-tih let prejšnjega stoletja. Pričakovati je, da omenjeni zakonik zaradi rezultatov referendumu(ov) pravic istospolnih partnerjev ne bo urejal.

Slednje pa Državnemu zboru ne preprečuje, da bi poskušal uveljaviti enakopravnost istospolnih partnerjev na področjih, ki jim nasprotniki na referendumu niso oporekali. V zvezi s tem velja opozoriti, da je pristojno ministrstvo že v mandatu prejšnje vlade pripravilo zakon o partnerski skupnosti, ki pa obravnave zaradi predčasnih volitev ni doživel. Taisti zakon je bil ponovno predstavljen lani jeseni, a je bil z dnevnega reda

umaknjen zaradi vložitve novele zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih, ki ga je predlagala ZL. Omenjeni zakon v primerjavi z veljavnim prinaša bistvene spremembe in sicer: skupnost med dvema moškima oziroma dvema ženskama ne bi bila registrirana, temveč sklenjena pred matičarjem, tako kot zakonska zveza med moškim in žensko; torej popolnoma enak poročni obred z vsem kar pritiče poroki, samo poimenovanje bi bilo drugačno. Odpravil bi neenakosti, razen pri posvojitvah otrok in zdravljenju neplodnosti z biomedicinsko pomočjo. ltd.

Zato bi bilo v tem trenutku, ko je rezultat referendumu že jasen, čeprav bo državna volilna komisija uraden izid objavila šele 16. februarja prihodnje leto zaradi načina ugotavljanja števila volilnih upravičencev (predvsem zaradi načina ugotavljanja umrlih), smiselno v obravnavo posredovati omenjeni predlog zakona o partnerskih skupnostih, ki bi ga zaradi dejstva, ker se v poimenovanju preveč navezuje na veljavni ZRIPS, preimenovali v Zakon o partnerski zvezi. Partnerska zveza se sicer kot generičen pojem bolj približuje samemu pomenu odnosa med dvema partnerjema kot skupnost.

Kot že omenjeno, istospolni partnerji že od leta 2009 (prva odločba US) oziroma 2012 (prvi referendum) čakajo na ureditev enakopravnost na tistih področjih, ki so ključnega pomena za njihovo normalno življenje, torej predvsem ekonomsko-socialne pravice. Vsakdanje življenje je v zadnjih letih pokazalo na mnoge nepravilnosti, ki so jih pari istega spola deležni v odnosu do tretjih oseb in države ali neenakosti glede pravni varnosti. Zato reševanja njihovega položaja ni moč prelagati v nedoločeno prihodnost.

Tudi ustavni pravnik Igor Kavčič predlaga, da naj se uzakoni vsaj določene socialne in ekonomske pravice istospolnih parov. Mirovni inštitut pa opozarja, da istospolni partnerji nimajo pravice zdravstvenega zavarovanja po partnerju, bolniškega dopusta zaradi bolezni partnerja, odškodnine zaradi smrti partnerja, statusa privilegirane priče na sodišču, zato je po njihovem mnenju treba te stvari čim hitreje urediti.

Predvsem pa se ne sme dopustiti Koaliciji za otroke gre, ki je bila pobudnica referendumu, da bi prevzela zakonsko iniciativo, ki jo je napovedala in sicer, da bo pripravila predlog zakona, s katerimi bi uredili socialne zadeve za istospolno usmerjene partnerje. Pa ne zgolj zaradi dejstva, da je koalicija svoje nasprotovanje noveli zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih in referendumsko kampanjo gradila na predsodkih, neresnicah, lažeh, strahu, da je zastopala interese Svetega sedeža oziroma države Vatikan, ki se ne sme vmešavati v notranje zadeve Republike Slovenije in slovenske rimskokatoliške cerkve, čeprav je republika Slovenija po ustavi sekularna država, ipd. Napoved enega od liderjev koalicije, g. Aleša Primca, ki je javnosti po referendumu sporočil,

da se je odločil, da bo dejavnosti, ki jo je doslej opravljal v civilni družbi, nadaljeval v politiki, in ni izključil niti možnosti ustanovitve politične stranke, kaže na to, da je bil referendum izrabljen za mobilizacijo volilnega telesa. In da je šlo vsaj enemu od predlagateljev referenduma za krepitev politične moči. In s tem kasneje za naskok na politično oblast. Kot kažejo njegova dosedanja ravnanja, pa bo svojo politično agendo gradil na diskriminaciji, homofobiji, nasprotovanju pravicam manjšin, rekatolizaciji oz. odpravi sekularnosti itd.

Varuh človekovih pravic je sicer že napovedal, da bo v primeru, da bo novela na referendumu zavržena, razmislil o zahtevi za oceno ustavnosti zakonodaje na vseh področjih, kjer med istospolnimi in heterospolnimi pari še obstajajo razlike. Iniciativa varuha je sicer dobrodošla, a bi pomenila dolgotrajne ustavnopravne postopke in kasnejše parcialno urejanje posameznih ekonomsko socialnih pravic v področnih zakonih. Bolj smiselno je, da se večina omenjenih razlik oz. diskriminacija odpravi z enim predlogom zakona in da se kasneje varuh v svojih ocenah ustavnosti osredotoči samo na tiste, ki jih ta predlog zakona ne zajema.

Čeprav ta zakon ne ureja vprašanja istospolnih partnerjev kot bi si sam želel - glasoval sem za novelo zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih in sodeloval v kampanji čas je ZA - , menim, da je v tem trenutku za Slovenijo bistveno, da kljub izidu referenduma naredimo korak naprej. Katerakoli zakonska sprememba pa predstavlja sporočilo celotni družbi, da moramo ne glede na izid referenduma prepoznati istospolne partnerske zveze, jih upoštevati, predvsem pa moramo brez odlašanja reagirati na njihove stiske in težave, do katerih zaradi neenakopravnosti prihaja vsakodnevno. To bo pomembno sporočilo tega zakona, zato je njegova čimprejšnja obravnava in sprejetje več kot utemeljeno.

Potreba po zagotavljanju enakega obravnavanja na vseh področjih izhaja tudi iz obveznosti, določene v 5. členu Ustave Republike Slovenije, po kateri država na svojem ozemlju varuje človekove pravice in temeljne svoboščine. Ta določba državi nalaga pozitivne obveznosti, s katerimi mora zagotoviti tudi enako obravnavanje, opredeljeno v 14. členu Ustave Republike Slovenije in 12. protokolu k Evropski konvenciji o varstvu človekovih pravic, tako v javnem in zasebnem sektorju (v nadaljevanju 12. protokol).

Z ratifikacijo 12. protokola je prišlo do vključitve splošne pravice do enakega obravnavanja v zvezi z zakonskimi pravicami ne glede na osebne okoliščine v ustavno pravo Republike Slovenije. Glede na določbo petega odstavka 15. člena Ustave Republike Slovenije je torej splošna pravica do enakega obravnavanja človekova pravica, urejena v pravnem aktu, ki velja v Republiki Sloveniji, tako da ji ni mogoče odrehati enakega varstva kot človekovim pravicam in temeljnim svoboščinam, urejenim v II. poglavju Ustave Republike Slovenije. V pravnem redu je trenutno torej še celoten diapazon pravnih situacij,

enih očitnih, drugih pa še nejasnih ali nerazkritih, za katere lahko ugotovimo, da tudi če bi kdo zatrjeval, da morda niso ustavno varovane z določbo prvega odstavka 14. člena, so (ustavno) varovane z določbo 1. člena 12. protokola.

Glede na določbo petega odstavka 5. člena Ustave Republike Slovenije, po kateri nobene človekove pravice ni mogoče omejevati z izgovorom, da ni urejena v Ustavi Republike Slovenije, lahko govorimo o uvedbi dodatne prepovedi diskriminacije z ozirom na določbo 26. člena Mednarodnega pakta o državljanskih in političnih pravicah, ki po stališču Evropskega sodišča za človekove pravice vsebuje »podobno, a ne identično« prepoved diskriminacije kot 12. protokol.

Evropska konvencija o človekovih pravicah (v nadaljevanju EKČP) v 8. členu določa pravico do družinskega življenja, v 14. členu pa določa, da je uživanje pravic in svoboščin, določenih s to konvencijo, zagotovljeno vsem ljudem, ne glede na kakršnokoli osebno okoliščino. Spolna usmerjenost pa je na podlagi več odločb Evropskega sodišča za človekove pravice tudi pojmovana kot osebna okoliščina iz 14. člena EKČP. Tudi Evropski parlament je pozval članice skupnosti k pravni ureditvi položaja istospolno usmerjenih oseb in k odpravi diskriminacije.¹ Poleg tega Ustava Republike Slovenije, ki je hierarhično višji akt od EKČP, v 14. členu določa enakost pred zakonom, ne glede na kakršnokoli osebno okoliščino.

Evropsko sodišče za človekove pravice (v nadaljevanju ESČP) je tudi že sprejelo stališče, da spada v koncept družinskega življenja, ki ga ustvarjajo tesne osebne vezi med partnerjema, enako kot raznospolna partnerska skupnost, v istem položaju tudi stabilna istospolna partnerska skupnost. Po oceni ESČP bi bilo namreč glede na razvoj v državah pogodbenicah kot tudi na ravni Evropske unije umetno vztrajati pri drugačni razlagi (sodba Schalk in Kopf proti Avstriji z dne 24. 6. 2010 - ESČP je odločilo, da dolgotrajno razmerje med istospolnima partnerjema predstavlja družinsko razmerje, ki uživa varstvo po 8. členu EKČP in sodba P. B. in J. S. proti Avstriji z dne 22. 7. 2010).²

Iz argumentacije ESČP v zadevi Sejdić in Finci proti Bosni in Hercegovini izhaja, da zakonska zveza dveh oseb istega spola predstavlja zakonsko pravico v smislu 1. člena 12. protokola in da torej ne sme vzpostavljati nedopustnega razlikovanja glede na osebno okoliščino.

Podobno izhaja tudi iz sodne prakse Sodišča Evropske skupnosti, ki je v nedavnem primeru Römer C-147/08 (Sodba Sodišča Evropske skupnosti št. C-147/08 Römer [2011], 15. 5. 2011) odločilo, da morajo države, v katerih poleg zakonske zveze, rezervirane za heterospolne partnerje, obstaja primerljiv vzporeden sistem registriranega partnerstva, ki je rezerviran za istospolne

¹ Sklep Vrhovnega sodišča RS, št. II IPS 462/2009 z dne 28. 1. 2010, str. 10.

² US odločba, št. U-I-212/10-15 z dne 14. 3. 2013, op. št. 18

partnerje, to partnerstvo urediti na način, da ne povzročajo diskriminacije, ki je prepovedana z Direktivo Sveta 2000/78/ES (Direktiva Sveta 2000/78/ES z dne 27. novembra 2000 o splošnih okvirih enakega obravnavanja pri zaposlovanju in delu, Uradni list Evropskih skupnosti L 303/16, 2. 12. 2000, str. 79), ki prepoveduje diskriminacijo na področju zaposlovanja. V konkretnem primeru je šlo za pravico iz zasebne sfere, namreč pravico do poklicne pokojnine, ki jo je zavezan izplačevati delodajalec. Tudi primer Karner proti Avstriji (Sodba Evropskega sodišča za človekove pravice v zadevi Karner proti Avstriji, št. 40016/98, 24. 7. 2003) Evropskega sodišča za človekove pravice zadeva zasebno sfero, saj gre za pravico do stanovanjskega varstva preživelega partnerja, ki je bil najemnik stanovanja. V tem primeru je sodišče odločilo, da ima pritožnik po smrti partnerja, ki je imel sklenjeno najemno pogodbo, pravico ostati v stanovanju kot najemnik ter da avstrijski organi besede »življenjski sopotnik« ne smejo razlagati diskriminatorno glede na spolno usmerjenost najemnikov.

Praksa ESČP kaže na negativni vidik pravice do družinskega življenja (pravica da te pustijo samega) ter na pozitivni vidik, to je pravico vzpostaviti in razvijati razmerje z drugimi človeškimi bitji, predvsem na čustvenem področju, zaradi razvoja in izpolnitve posameznikove lastne osebnosti. ESČP šteje, da iz pravice posameznika do spoštovanja zasebnega in družinskega življenja ne izhaja le dolžnost države, da ne posega v družinsko življenje, temveč tudi dolžnost, da svojim državljanom omogoča vzpostavitev družinskega življenja.

Registrirana istospolna skupnost je na nekaterih področjih pravnega urejanja obravnavana drugače kot heteroseksualna skupnost zakoncev ali zunajzakonskih partnerjev; predvsem pa niso predvidene pravne posledice neregistrirane istospolne skupnosti, za katere je ustavno sodišče tudi ugotovilo, da gre po vsebini za enak dejanski položaj, pri čemer je odsotna le obličnost sklenitve. V nadaljevanju sledijo primeri sedaj veljavnih zakonskih rešitev:

- Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (Uradni list RS, št. 72/2006-UPB3, 114/2006-ZUTPG, 91/2007, 71/2008 Skl.US: U-I-163/08-7, 76/2008, 118/2008 Skl.US: U-I-163/08-12, 47/2010 Odl.US: U-I-312/08-31, 62/2010-ZUPJS, 87/2011, 40/2012-ZUJF, 21/2013-ZUTD-A, 63/2013-ZIUPTDSV, 91/2013, 99/2013-ZUPJS-C, 99/2013-ZSVarPre-C, 111/2013-ZMEPIZ-1, v nadaljevanju ZZVZZ) na primer ne določa pravice zaposlenega registriranega partnerja do odsotnosti z dela zaradi bolezni partnerja in pravice do nadomestila dohodka za nego družinskega člana. Nezaposleni registrirani partner pa se po svojem partnerju ne more zdravstveno zavarovati.

- Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 96/2012, 39/2013, v nadaljevanju ZPIZ-2) določa pravico do vdovske pokojnine med drugim tudi za partnerja v registrirani istospolni partnerski skupnosti; preživeli neregistrirani partner po umrlem partnerju ne more uveljavljati vdovske pokojnine.

- Zakon o kazenskem postopku (Uradni list RS, št. 8/2006, 73/2008 Odl.US: U-I-6/08-12, Up-1198/05-11, Up-786/06-8, 88/2009 Odl.US: Up-3871/07-26, U-I-80/09-26, v nadaljevanju ZKP) med osebami, ki so oproščene dolžnosti pričevanja, našteva obdolženčevega zakonca oziroma osebo, s katero živi v zunajzakonski skupnosti, ne pa tudi partnerja v registrirani ali neregistrirani (nesklenjeni) istospolni skupnosti. Podobno velja za Zakon o splošnem upravnem postopku (določba 183. člena), pa tudi za Zakon o pravnem postopku, ki v 233. členu daje priči pravico, da odkloni odgovor na posamezna vprašanja, če bi to škodovalo sorodnikom, zakoncu ali osebi, s katero živi v dalj časa trajajoči življenjski skupnosti, kot jo določa zakon, ki ureja zakonsko zvezo. Ker je tak zakon ZZZDR, ne pa ZRIPS, istospolni partnerji ne uživajo te pravne dobrote.

- Zakon o izvrševanju kazenskih sankcij (Uradni list RS, št. 110/2006, 9/2011 - ZP-1G, v nadaljevanju ZIKS-1) med osebe, glede katerih je treba obsojencu na prestajanju kazni zapora omogočiti, da ga obiščejo, ne uvršča partnerja v registrirani istospolni skupnosti.

- Kazenski zakonik (Uradni list RS, št. 55/2008 (66/2008-popr), 39/2009, 55/2009 Odl.US: I-73/09-19, 56/2011 Odl.US: U-I-262/10-18, 91/2011, 34/2012 Odl.US: U-I-24/10-12, 50/2012-UPB2, 63/2013 Odl.US: U-I-134/11-16, v nadaljevanju KZ-1) na mestih, na katerih kazensko pravo ščiti družino in partnerska razmerja, izrecne omembe istospolnih partnerjev ne najdemo, kljub temu pa nekatera kazniva dejanja lahko storijo tudi partnerji v registrirani istospolni skupnosti (npr. kaznivo dejanje neplačevanje preživnine; v istospolnih razmerjih tudi ne pride v poštev kaznivo dejanje dvojne zakonske zveze).

- Stanovanjski zakon (Uradni list RS, št. 69/2003, 18/2004-ZVKSES, 47/2006-ZEN, 9/2007 Odl.US: P-31/06-4, 18/2007 Ski.US: U-I-70/04-18, 45/2008-ZVetL, 57/2008, 90/2009 Odl.US: U-I-128/08-23, Up-933/08-18, 62/2010-ZUPJS, 56/2011 Odl.US: U-I-255/09-14, 87/2011, 40/2012-ZUJF, v nadaljevanju SZ-1) določa več pravic, ki so vezane na status zakonca oziroma partnerja v zunajzakonski skupnosti in ki niso dane partnerjem v istospolni partnerski skupnosti po ZRIPS (npr. preživeli istospolni partner najemnika namreč nima pravice zahtevati sklenitve najemne pogodbe).

- Obligacijski zakonik (Uradni list RS, št. 83/2001, 32/2004, 28/2006 Odl.US: U-I-300/04-25, 29/2007 Odl.US: U-I-267/06-41, 40/2007, 97/2007-UPB1, 30/2010 Odl.US: U-I-207/08-10, Up-2168/08-12, v nadaljevanju OZ) med osebe, ki imajo v primeru smrti ali hude invalidnosti bližnjega pravico do denarne odškodnine, prišteva ožje družinske člane, med katerimi so naštetih tudi zakonci. Ob pogoju trajnejše življenjske skupnosti imajo to pravico tudi zunajzakonski partnerji. Med osebami, ki imajo pravico do pravične denarne odškodnine za njihove duševne bolečine, registrirani ali neregistrirani istospolni partnerji niso navedeni.

S predlagano pravno ureditvijo se partnerska zveza v vseh elementih izenačuje z zakonsko zvezo. Poleg tega se prvič v slovenski pravni ureditvi zakonsko

ureja položaj dveh oseb istega spola, ki živita v dalj časa trajajoči skupnosti. Tudi takšna neskljenjena partnerska zveza se v vseh elementih izenačuje z zunajzakonsko skupnostjo ženske in moškega. Zakon napotuje na smiselno uporabo določb zakona, ki ureja zakonsko zvezo (glede pogojev za obstoj in veljavnost partnerske zveze, postopek pred sklenitvijo in sklenitev partnerske zveze, za pravice in obveznosti partnerjev partnerske zveze, za premoženjska razmerja med partnerjema, prenehanje partnerske zveze, za razmerja med razvezanima partnerjema in pravne posledice partnerske zveze).

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilji

Pomemben cilj, ki ga zasleduje predlog zakona, je nova pravna ureditev (istospolnih) partnerskih zvez v smislu izenačitve pravnih posledic med partnerjema s pravnimi posledicami, kot jih zakon predvideva za tovrstno zvezo dveh oseb različnega spola (t.j. zakonsko zvezo v primeru oblične potrditve ter neskljenjeno partnersko zvezo, ob pogoju dalj časa trajajoče življenjske skupnosti dveh žensk ali dveh moških, ki nista sklenila partnerske zveze, in ni razlogov, zaradi katerih bi bila partnerska zveza med njima neveljavna). Pri tem predlagatelj izhaja iz usmeritev ustavnega sodišča v odločbi, št. U-I-425/06-10 7 dne 2. 7. 2009 in v odločbi, št. U-I-212/10-15 z dne 14. 3. 2013, da gre za enake dejanske in pravne podlage življenjske skupnosti - tako registrirane istospolne skupnosti kot skupnosti med žensko in moškimi.

S predlagano ureditvijo gre za izenačitev pravnih posledic samo v razmerju med partnerjema, in sicer le kadar zakon daje kakšno pravico ali predpisuje določeno obveznost iz naslova pravice drugega zakonca ali jo uveljavljata oba izključno iz naslova obstoja zakonske zveze kot pravnega razmerja v delu, ki učinkuje med zakoncema. Predlog zakona pa ne ureja družinska razmerja oziroma razmerja do tretjih oseb (tudi ne do otrok).

2.2 Načela

- načelo enakega obravnavanja

Glede na te ugotovitve ustavnega sodišča, predlog zakona življenjsko skupnost dveh oseb istega spola v vseh elementih izenačuje z življenjsko skupnostjo ženske in moškega. Partnerska zveza je po novem določena kot življenjska skupnost dveh oseb istega spola. Poleg tega predlog zakona priznava pravne posledice tudi neskljenjeni partnerski zvezi dveh oseb istega spola, če ni

razlogov, zaradi katerih bi bila zakonska zveza med njima neveljavna. S takšno pravno ureditvijo se želi v celoti slediti stališču ustavnega sodišča, da gre pri življenjski skupnosti dveh oseb istega spola za enake pravne in dejanske podlage skupnosti, kot to velja za zakonsko zvezo, urejeno v ZZZDR. Ni namreč nobenih razumnih in stvarnih razlogov, zaradi katerih bi bil položaj dveh partnerjev, ki živita v dalj časa trajajoči skupnosti in nista sklenila partnerske zveze, urejen različno od zunajzakonske skupnosti – temelj obeh je namreč isti.

2.3 Poglavitne rešitve

Glede na ugotovitve ustavnega sodišča, da gre za v bistvenem za enake dejanske in pravne podlage življenjske skupnosti (istospolne skupnosti in skupnosti med žensko in moškim), ter da razlikovanje v pravni ureditvi obeh skupnosti, vključno s pravnimi posledicami teh skupnosti, ne temelji na neki stvarni, neosebni razlikovalni okoliščini, temveč na spolni usmerjenosti, predlog zakona istospolno življenjsko skupnost določa podobno kot zakonsko zvezo ter ob pogojih, ki jih določa zakon, ki ureja družinska razmerja tudi kot zunajzakonsko skupnost. Pri sami ureditvi položaja teh skupnosti pa ni bistveno, ali je par sklenil partnersko zvezo, pač pa je bistveno, da gre za življenjsko skupnost, ki je med partnerjema dalj časa trajajoča in ni razlogov, zaradi katerih bi bila partnerska zveza med njima neveljavna. V obeh primerih gre za življenjsko skupnost, za katero je bistvena značilnost stabilna povezanost dveh oseb, ki sta si blizu, si medsebojno pomagata in se podpirata. Osnovni namen te ureditve je zaščita šibkejšega partnerja pred morebitnim izkoriščanjem drugega; razlog je torej enak kot pri ureditvi zunajzakonske skupnosti. Ker se je v praksi velikokrat pokazalo, da je uporaba splošnih civilnopравnih pravil pri reševanju premoženjskih vprašanj med partnerji neskljenjene partnerske zveze neprimerna in nepravična, so se zanje začela oblikovati posebna pravila. Problemi, ki nastopijo v povezavi s takšnimi skupnostmi, največkrat ob njihovem razpadu, ne zadenejo vedno le šibkejšega partnerja, ampak lahko tudi državo (npr. breme preživljanja za delo nesposobnega partnerja).³ Zakon tako določa pravne posledice te skupnosti vendar samo v razmerju med partnerjema tako na osebnem področju, kot na premoženjskem področju. S tem se želi ustvariti nov institucionalni okvir skupnosti, ki že sedaj obstajajo, vendar niso pravno urejene. Ni nobenih razumnih in stvarnih razlogov, zaradi katerih bi bil položaj dveh partnerjev, ki živita v dalj časa trajajoči skupnosti in nista sklenila partnerske zveze, urejen različno od zunajzakonske skupnosti – temelj obeh je namreč isti. Obstoj tovrstne skupnosti, kot tudi partnerske zveze ali zakonske zveze in zunajzakonske skupnosti pa ne preprečuje partnerjema, da medsebojna

³ K. Zupančič, V. Žnidaršič Skubic, Križarski pohod proti zunajzakonski skupnosti – vihar v kozarcu vode, Delo, Sobotna priloga, 4. junij 2011, str. 22.

razmerja, pravice in obveznosti ne bi s pravnimi posli uredila drugače.

Predlog zakona neskljenjeno partnersko zvezo določa kot dalj časa trajajočo življenjsko skupnost dveh žensk ali dveh moških, ki nista sklenila partnerske zveze, in ni razlogov, zaradi katerih bi bila partnerska zveza med njima neveljavna. Taka skupnost ima v razmerju med njima enake pravne posledice po tem zakonu, kakor če bi sklenila partnersko zvezo. Neskljenjena partnerska zveza ima pravne posledice tudi na tistih pravnih področjih, na katerih ima pravne posledice zunajzakonska skupnost, razen če zakon določa drugače. Če je odločitev o pravici ali obveznosti odvisna od vprašanja obstoja življenjske skupnosti, se o tem vprašanju odloči v postopku za ugotovitev te pravice ali obveznosti. Odločitev o tem vprašanju ima pravni učinek samo v stvari, v kateri je bilo to vprašanje rešeno. S predlogom zakona pa se ne urejajo razmerja do tretjih oseb kot tudi ne do otrok.

Neskljenjena partnerska zveza nastane na neformalen način po volji samih partnerjev, ko se stečejo pogoji za njeno pravno priznanje. Da bi ugotovili ali neskljenjena partnerska zveza obstaja, je potrebno najprej dokazati, da je nastala, in sicer se obstoj ugotavlja v vsakem postopku, v katerem partner iz neskljenjene partnerske zveze uveljavlja neko pravico, kot predhodno vprašanje. Neskljenjena partnerska zveza mora biti po vsebini enaka kot življenjska skupnost dveh žensk ali dveh moških, ki sta sklenila partnersko zvezo. Na takšno skupnost kažejo različna dejstva oziroma okoliščine. Odločitev o tem, ali življenjska skupnost obstaja ali ne, je predmet presoje posameznega organa, ki odloča o neki pravici ali obveznosti.

Za izvajanje zakona ni predviden nov podzakonski predpis. Predlog zakona namreč določa, da se za sklenjeno partnersko zvezo smiselno uporablja podzakonski predpis, ki ga izda minister, pristojen za družino, v soglasju z ministrom, pristojnim za javno upravo glede vprašanj v zvezi s sklenitvijo zakonske zveze; trenutno je to Pravilnik o sklepanju zakonske zveze (Uradni list RS, št. 67/13).

3. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

Na področju pravic partnerjev istega spola so bila sprejeta številna priporočila, resolucije in direktive Sveta Evrope in Evropske unije.

Evropska konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin priznava vsakomur pravico do spoštovanja zasebnega in družinskega življenja (8. člen), moškim in ženskam, ki so zreli za zakon, pravico skleniti zakonsko zvezo in ustanoviti družino (prvi odstavek 12. člena), in to brez zahteve, da moški oziroma ženska sklene zakonsko zvezo z žensko oziroma moškim.

Evropska konvencija v 14. členu in Protokol št. 12 določata, da je uživanje pravic in svoboščin, določenih po konvenciji, zagotovljeno vsem ljudem, brez razlikovanja glede na spol, raso, barvo kože, jezik, vero, politično ali drugo prepričanje, narodnost ali socialni izvor, pripadnost narodni manjšini, lastnino, rojstvo ali kakšne druge okoliščine.

Dvanajsti protokol k Evropski konvenciji o človekovih pravicah (o splošni prepovedi diskriminacije) z dne 4.11.2000, ki ga je Republika Slovenija podpisala dne 7.3.2002, ni pa ga še ratificirala, določa v prvem odstavku 1. člena prepoved diskriminacije tudi glede »drugih okoliščin«. Drugi odstavek istega člena določa prepoved, da nobena javna oblast ne sme izvrševati diskriminacije na podlagi okoliščin iz prvega odstavka tega člena. V 20. točki uradne obrazložitve tega protokola je navedeno, da fizična ali psihična nezmožnost, spolna usmerjenost ali starost niso izrecno omenjene med okoliščinami, glede katerih se ne sme izvrševati diskriminacija, »vendar ne zaradi zavedanja, da so te okoliščine postale posebno pomembne v sedanjih družbah v primerjavi s časom, ko je bil sestavljen 14. člen konvencije, temveč zato, ker se je štelo, da je takšna vključitev nepotrebna s pravnega vidika, kajti seznam okoliščin, na podlagi katerih se ne diskriminira, ni izključujoč, ter, ker vključitev kakšne posamezne dodatne okoliščine lahko da podlago za nezaželjene *a contrario* razlage glede diskriminacije, ki temelji na okoliščinah, ki niso vključene v besedilo člena. Evropsko sodišče za človekove pravice je že uporabilo 14. člen Evropske konvencije o človekovih pravicah v zvezi z diskriminativnimi okoliščinami, ki niso izrecno omenjene v tej določbi. V primeru *Salgueiro da Silva Mouta* proti Portugalski je evropsko sodišče ugotovilo, da je bila vlagateljeva homoseksualnost odločujoč dejavnik pri sprejemu odločitve o dodelitvi otroka v varstvo in vzgojo ter da takšno razlikovanje v skladu z določbami Evropske konvencije o človekovih pravicah ni sprejemljivo (kršitev 8. člena konvencije, v povezavi s 14. členom). Podobno odločitev je evropsko sodišče sprejelo tudi v primeru *E.B.* proti Franciji (posvojitev otroka s strani samske homoseksualne osebe), kjer so pristojni organi v Franciji sicer ugotovili, da ima vlagateljica nesporno osebne lastnosti in sposobnosti potrebne za vzgojo otroka, njeno vlogo pa so zavrnili predvsem na podlagi dejstva, da otroku ne bo mogla zagotoviti prisotnosti relevantne odrasle osebe (očetovskega lika). Evropsko sodišče je poudarilo, da relevantne določbe civilnega zakonika ne določajo potrebe po prisotnosti osebe nasprotnega spola, zato se postavlja vprašanje o razlogih za postavljanje takšnega pogoja v predmetni zadevi. Evropsko sodišče je zato ugotovilo, da so domače oblasti delale razliko na podlagi spolne usmerjenosti, ki pomeni razlikovanje, ki ni v skladu z določbami Evropske konvencije o človekovih pravicah (kršitev 14. člena konvencije, v povezavi z 8. členom).

Listina temeljnih pravic EU (Charter of Fundamental Rights), katere namen je jasno začrtati obstoječa pooblastila, v prvi vrsti prav organom in institucijam Evropske unije, kot skrajne meje postavlja človekove pravice in temeljne

svoboščine, ki jih v nobenem primeru ne bi smeli omejevati. V svojem 9. členu določa, da mora biti pravica do poroke ali/in ustanovitve družine zagotovljena ne glede na vero, nacionalno pripadnost, barvo, spol ali spolno usmerjenost.

Direktiva Sveta Evropske unije (Council Directive 2000/78/EC z dne 27.11.2000) prepoveduje diskriminacijo na podlagi spolne usmerjenosti neporočenih parov na delovnem mestu.

Resolucija enakih pravic gejev in lezbijk (OJNOC61/40, 18.02.1994) je eden najpomembnejših mednarodnih dokumentov v zvezi z urejanjem skupnosti oseb istega spola v Evropski uniji. Ta resolucija si prizadeva odpraviti preganjanje istospolne usmerjenosti kot motnje, motenje javnosti ali kot veliko nespodobnost, vse oblike diskriminacije v delovnem pravu, v pravu javnih služb, in diskriminacijo v kazenskem, civilnem, pogodbenem in gospodarskem pravu, preprečevanje osebama istega spola, da skleneta zakonsko zvezo ali drugo enakovredno pravno obliko, vse omejitve gejev in lezbijk, da so starši, posvojitelji ali rejniki, diskriminacijo na podlagi različne starosti, ki bi utegnila biti določena za privolitev v homoseksualni oziroma heteroseksualni spolni odnos, elektronsko hranjenje podatkov o spolni usmerjenosti posameznikov brez njihove vednosti in soglasja, nedovoljeno razkritje spolne usmerjenosti in neprimerno uporabo teh podatkov.

Priporočilo Sveta Evrope št. 924 iz leta 1981 o odpravi diskriminacije homoseksualcev je temeljni dokument, ki zadeva dekriminacijo homoseksualnosti. Pod točko 7d navaja, da skrbniške pravice, pravice do obiska otroka in druge pravice ne smejo biti ovirane zgolj na podlagi spolne usmerjenosti staršev.

Resolucija evropskega parlamenta št. A3-0028 iz leta 1994 je pozvala članice in države, ki se želijo priključiti Evropski uniji, naj zagotovijo enako obravnavo raznospolno in istospolno usmerjenih ljudi. Obravnava različna področja zakonodaje v zvezi z istospolno usmerjenostjo (npr. delovno pravo, kazensko pravo, pravica do zakonske in zunajzakonske zveze, prepoved medikalizacije homoseksualnosti itd.). Resolucija v 14. členu določa, da je potrebno odpraviti ovire za poroko gejevskih in lezbičnih parov ali za neenako zakonsko obravnavo in zagotoviti polne pravice in ugodnosti poroke z omogočanjem registracije partnerstev. Isti člen daje napotila za odpravo vseh ovir, ki omejujejo pravice lezbijk in gejev, da bi bili starši, posvojitelji ali skrbniki otrok.

Resolucija evropskega parlamenta št. A5-0050 iz leta 2000 posebej poziva k spoštovanju enakih pravic istospolno usmerjenih oseb in parov. V svojem 56. členu poziva države članice, naj zagotovijo enostarševskim družinam, neporočenim parom in istospolnim parom enake pravice kot tradicionalnim parom in družinam.

Resolucija evropskega parlamenta št. A5-0223 iz leta 2001 je znova opozorila na človekove pravice v poglavjih diskriminacije na osnovi spolne usmerjenosti in

izvenzakonska razmerja in zahtevala podelitev enakih pravic istospolnim partnerstvom.

NEMČIJA

Zakon o registriranem partnerstvu iz leta 2001 je uvedel registracijo partnerske skupnosti za osebe istega spola, ki niso nujno homoseksualci. Zakon določa, da registrirano partnerstvo lahko ustanovita osebi istega spola, ki pred pristojnim upravnim organom podata izjavo. Zakon nadalje določa učinke registriranega partnerstva. Partnerja sta dolžna skrbeti in podpirati drug drugega, za kar nosita odgovornost. Partnerja lahko izbereta skupen priimek, ki ga morata navesti ob sklenitvi registriranega partnerstva pred pristojnim upravnim organom, pri čemer obstaja možnost sestavljenega priimka (ohranitev rojstnega priimka, to je priimka iz rojstnega lista). Po prenehanju registriranega partnerstva je priimek mogoče obdržati ali pa ponovno prevzeti rojstni priimek (§ 3). Partnerja sta se dolžna medsebojno vzdrževati v skladu z določili Civilnega zakonika (dolžnost preživljanja, § 5). Pred sklenitvijo registriranega partnerstva morata predstaviti premoženjsko stanje. Vsak upravlja s svojim premoženjem sam (izravnalna skupnost). Premoženje, ki ga imata registrirana partnerja ob sklenitvi partnerstva, in tisto, ki ga ustvarita med trajanjem zveze, ni skupno (§ 6). Premoženjske zadeve lahko uredita v posebni pogodbi, ki mora biti sklenjena v prisotnosti obeh ter notarsko overjena (§ 7). Če je eden od partnerjev starš in zakoniti skrbnik otroka, ima njegov registrirani partner pravico do soodločanja glede vsakdanjih zadev v zvezi z otrokom. V primeru nevarnosti za otroka je registrirani partner upravičen prevzeti vse zakonite ukrepe za zaščito otroka (§ 9). § 10 določa pravico do dedovanja. Preživeli registrirani partner je poleg svojcev v prvem kolenu upravičen do četrte dediščine, poleg svojcev v drugem kolenu ter starih staršev pa do polovice dediščine. V primeru, da ni niti svojcev po prvem ali drugem kolenu ali starih staršev, preživeli partner deduje vso zapuščino. Partnerja lahko naredita tudi skupno oporoko. Če je zapustnik izločil preživelega partnerja s poslednjo voljo iz dedovanja, je slednji upravičen od dedičev zahtevati polovico vrednosti zapuščine kot nujni delež (v tem primeru se uporabijo določila Zakona o obveznem deležu, enako kot pri zakoncih). Zakon ureja tudi možnost odpovedi dedni pravici. Zakon o registriranem partnerstvu ureja tudi razmere v primeru ločenega življenja registriranih partnerjev. V primeru, da živita ločeno, lahko eden od drugega zahtevata preživnino. Nezaposleni partner je lahko napoten, da si preživnino prisluži sam, v kolikor te zaradi določenih razlogov ne more pričakovati od partnerja. Preživninski zahtevek se lahko odpove, zniža ali časovno omeji, če je bilo uveljavljanje neupravičeno do zavezanca (§ 12). Če živita partnerja ločeno, lahko eden od drugega zahtevata svoje predmete iz gospodinjstva. Če partnerja živita ločeno ali če želi eden od obeh živeti ločeno, potem lahko od drugega zahteva, da mu v uporabo prepusti skupno stanovanje ali del stanovanja, pri čemer lahko drugi za to zahteva povračilo stroškov za souporabo stanovanja (§

13, 14). Z zakonom so urejena tudi razmerja po prenehanju registriranega partnerstva. Registrirano partnerstvo preneha na osebno zahtevo enega ali obeh partnerjev z razsodbo sodišča, ki upošteva določene pogoje. Partnerja lahko v skladu z zakonom zahtevata tudi prekličeta (§ 15). Partner, ki se po prenehanju registriranega partnerstva ne zmore preživljati, sme, zlasti v primeru starosti ali bolezni, zahtevati preživnino od bivšega partnerja, ki mora biti v skladu z njegovimi zmožnostmi. Pravica do preživnine preneha, če upravičenec sklene zakonsko zvezo ali registrirano partnerstvo (§ 16). V primeru, da se registrirana partnerja ob prenehanju partnerstva ne moreta dogovoriti, komu pripada skupno stanovanje (nasledstvo najemne pogodbe), o tem odloči družinsko sodišče (§ 17-19) v skladu z Odredbo o ravnanju z zakonskim stanovanjem, opremo in inventarjem ter Zakonom o etažni lastnini.

ŠVEDSKA

1. Maja 2009 je stopila v veljavo pravna ureditev, in sicer spremembe Zakona o zakonskih zvezah na način, da lahko takšno zvezo sklenejo tudi osebe istega spola. Določbe Zakona o zakonskih zvezah se v celoti uporabljajo tudi za zakonske zveze, ki jih sklenejo istospolni partnerji. Leta 1994 je Švedska sprejela Zakon o registriranem partnerstvu, ki je pričel veljati leta 1995 in je vseboval splošno pravilo, da vse pravne posledice zakonske zveze veljajo tudi za registrirano partnerstvo, razen če ni z zakonom določeno drugače. Omenjene spremembe Zakona o zakonskih zvezah pa Zakon o registriranem partnerstvu razveljavljajo. Zakonske zveze se lahko sklepajo civilno ali v cerkvenih objektih.

FRANCIJA

V francosko civilno pravo je bila v letu 1999 uvedena pomembna novost, to je posebna pogodba, ki jo imenujejo *pacte civil de solidarité* (civilnoppravna pogodba o solidarnosti; v nadaljevanju: PACS). PACS lahko skleneta (fizični) osebi, ki sta polnoletni, bodisi istega bodisi različnega spola in imata s pogodbo namen urediti njuno skupno življenje. Takšna pogodba, sklenjena med bližnjima sorodnikoma (med predniki in njihovimi potomci v ravni črti, med sorodniki v svaštvu ter med sorodniki v stranski črti do vključno tretjega kolena), med osebama, kjer je vsaj eden od njiju poročen ali pa je že sklenil PACS, je nična. Osebi, ki skleneta PACS, morata slednjo priglasiti pri sodišču, na območju katerega imata skupno prebivališče. Partnerja sta si v skladu z zakonom dolžna nuditi vzajemno podporo in materialno pomoč. Konkretnější način izvajanja teh obveznosti določita v PACS.

Z uvedbo in ureditvijo PACS je zakonodajalec na novo opredelil tudi dotedanjo zunajzakonsko skupnost (le concubinage). Zanje ne določa nobenih pravnih

posledic, temveč jo samo definira, in sicer kot dejansko skupnost dveh oseb, bodisi različnega ali enakega spola, ki živita skupaj kot par, njuni življenjski skupnosti pa lahko pripišemo attribute stabilnosti in kontinuitete.

Dne 17. maja 2013 je bil v Franciji sprejet Zakon o odprtju zakonske zveze za osebe istega spola, ki spreminja Civilni zakonik. Zakon dovoljuje zakonsko zvezo parom istega spola in posledično posvojitev navedenim zakonskim parom. Na podlagi teh novih določb se uzakonja načelo enakosti obravnave med zakonci ali starši istega spola ter zakonci ali starši nasprotnega spola za lažjo uporabo zakonodaje v različnih zakonikih in zakonih.

4. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

4. 1. OCENA FINANČNIH POSLEDIC ZA DRŽAVNI PRORAČUN

Predlog zakona predvideva določene finančne posledice za državni proračun zaradi potrebne nadgradnje informacijskega sistema upravnih notranjih zadev (ISUNZ), ki bo potrebna za implementacijo predlaganega zakona in bo znašala 50.000 EUR brez DDV. Sprememba oziroma nadgradnja zahteva umestitev zavihka za novo matično dejstvo v matičnem registru "Sklenitev partnerske zveze" na način, kot že deluje "Sklenitev ZZ". Potrebna bo tudi prilagoditev podatkov v Centralnem registru prebivalstva in v Registru stalnega prebivalstva (razmerje v gospodinjstvu).

Stroški za sklenitev partnerske zveze so ocenjeni na podlagi povprečne višine vseh stroškov na sklenjeno zakonsko zvezo v uradnih prostorih, ki jih je pripravilo Ministrstvo za notranje zadeve, Služba za upravne enote. Povprečna višina vseh stroškov na sklenjeno zakonsko zvezo v uradnih prostorih v letu 2013 je bila 102,20 EUR.⁴ Od začetka veljavnosti ZRIPS pa do začetka marca 2014 je bilo v Republiki Sloveniji registriranih 90 istospolnih partnerskih skupnosti. Število registracij od leta 2006 je postopoma naraščalo, največ jih je bilo leta 2013, to je 21. Če ocenimo, da bodo v letu 2016, ko se naj bi zakon začel uporabljati, število sklenitev partnerskih zvez naraslo za 20% (t.j. 24 partnerskih skupnosti), bi stroški sklenitve znašali 2.452,80 EUR.

Glede na to, da je okoli 20% sklenjenih zakonskih zvez, sklenjenih izven uradnih prostorov, za katero zakonci plačajo pavšalni znesek v višini 170 EUR (stroški zakonske zveze so 102,20 EUR, razlika v višini 67,80 EUR pa se izplača v integralni proračun), lahko ocenjujemo, da bo enak delež sklenitev partnerskih zvez izven uradnih prostorov. V kolikor bi 20% predvidenih

⁴ V te stroške so zajeti stroški najemnin, (ministrstva in upravne enote), obratovalni stroški, stroški čiščenja, poročnih aranžmajev, investicijskega vzdrževanja, nadur za matičarje, povečanega obsega dela za načelnik, pooblaščenec, urejenost za matičarje, stroške svečane obleke in goriva.

partnerskih zvez bilo sklenjenih izven uradnih prostorov (t.j. 4 partnerske zveze), je to 680 EUR plačanega pavšala, od tega gre 271,20 EUR v integralni proračun

4.2. OCENA FINANČNIH POSLEDIC ZA DRUGA JAVNOFINANČNA SREDSTVA

Predlog zakona razen omenjenih ne bo imel finančnih posledic za druga javna finančna sredstva.

4.3. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Sredstva za sklepanje partnerskih zvez se bodo zagotavljala iz sredstev, ki so zagotovljena za sklepanje zakonskih zvez. Ta sredstva so zagotovljena v sprejetem/ih državnem/ih proračunu/ih za leto **2016** in 2017 na proračunskih postavkah posameznih upravnih enot za upravne storitve (040301 Upravne storitve v upravnih enotah):

št. PU	ime UE
6201	Ajdovščina
6202	Brežice
6203	Celje
6204	Cerknica
6205	Črnomelj
6206	Domžale
6207	Dravograd
6208	Gornja Radgona
6209	Grosuplje
6210	Hrastnik
6211	Idrija
6212	Ilirska Bistrica

6213	Izola
6214	Jesenice
6215	Kamnik
6216	Kočevje
6217	Koper
6218	Kranj
6219	Krško
6220	Laško
6221	Lenart
6222	Lendava
6223	Litija
6224	Ljubljana
6225	Ljutomer
6226	Logatec
6227	Maribor
6228	Metlika
6229	Mozirje
6230	Murska Sobota
6231	Nova Gorica
6232	Novo mesto
6233	Ormož
6234	Pesnica
6235	Piran
6236	Postojna
6237	Ptuj
6238	Radlje ob Dravi
6239	Radovljica

6240	Ravne na Koroškem
6241	Ribnica
6242	Ruše
6243	Sevnica
6244	Sežana
6245	Slovenj Gradec
6246	Slov. Bistrica
6247	Slov. Konjice
6248	Šentjur pri Celju
6249	Škofja Loka
6250	Šmarje pri Jelšah
6251	Tolmin
6252	Trbovlje
6253	Trebnje
6254	Trzič
6255	Velenje
6256	Vrhnika
6257	Zagorje ob Savi
6258	Žalec

Sredstva za prilagoditev matičnega registra se bodo zagotavljala iz sredstev, ki so zagotovljena za vzdrževanje in nadgradnjo osebnih zbirk podatkov, ki se nahajajo znotraj sistema upravnih notranjih zadev. Ta sredstva so zagotovljena v sprejetem/ih državnem/ih proračunu/ih za leto **2016** in 2017 na proračunskih postavkah Ministrstva za notranje zadeve (080101 Urejanje sistema notranjih zadev).

5. DRUGE POSLEDICE, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

Presoja administrativnih posledic

a) v postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov:

Sedaj veljavni postopek registracije partnerske skupnosti bo nadomestil postopek sklenitve partnerske skupnosti, za katerega se smiselno uporabljajo določbe o postopku pred sklenitvijo in za sklenitev zakonske zveze, kot ga določa zakon, ki ureja družinska razmerja. V skladu z določbami ZRIPS bodoča partnerja se prijavita 30 dni pred nameravano registracijo pri upravni enoti. Postopek registracije ni določen slovesno, pač pa bodoča partnerja istočasno in osebno pred uradno osebo upravne enote (ki jo določi načelnik upravne enote) podata po ustnem soglasju pisno izjavo, da želita registrirati partnersko skupnost. Po izraženem soglasju in podpisu izjave se skupnost vpiše v register istospolnih skupnosti, ki ga vodi upravna enota. V skladu s predlogom zakona pa bosta bodoča partnerja prijavila sklenitev partnerske skupnosti, ki se bo sklenila pred načelnikom upravne enote oziroma ali od njega pooblaščen osebno ob navzočnosti matičarja. Partnerska skupnost se bo, za razliko od sedaj veljavne registracije, sklepala javno in slovesno v posebej določenih uradnih prostorih.

b) pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov:

Partnerja bosta ob prijavi sklenitve partnerske skupnosti morala predložiti samo tiste podatke o dejstvih, ki jih ni mogoče ugotoviti iz uradnih evidenc. Uradna oseba namreč v skladu s 139. členom Zakona o splošnem upravnem postopku (Uradni list RS, št. 80/99, 70/00, 52/02, 73/04, 119/05, 105/06 – ZUS-1, 126/07, 65/08, 8/10, 82/13, v nadaljevanju ZUP) po uradni dolžnosti pridobi podatke iz uradnih evidenc.

V skladu s 33. točko 28. člena Zakona o upravnih taksah (Uradni list RS, št. 106/10 – uradno prečiščeno besedilo) so dokumenti in dejanja v zvezi s sklenitvijo zakonske zveze ali z uradnim dejanjem registracije istospolne partnerske skupnosti brezplačni.

Presoja posledic za socialno področje, in sicer za:

- V skladu z določbami Zakona o socialno varstvenih prejemkih (Uradni list RS, št. 61/2010, 40/2011, 110/2011-ZDIU12, 40/2012-ZUJF, 14/2003, 99/2013, v nadaljevanju ZSVarPre) se bodo po sprejemu predloga zakona za družinske člane šteli tudi partnerji neskljenjene partnerske skupnosti in se upoštevali pri ugotavljanju materialnega položaja vlagatelja za dodelitev denarne socialne pomoči in varstvenega dodatka.

- Pri uveljavljanju pravic iz javnih sredstev na podlagi Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (Uradni list RS, št. 62/2010, 40/2011, 40/2012-ZUJF, 57/2012-ZPCP-2D, 3/2013-ZŠolPre-1, 14/2013, 56/2013-ZŠtip-1, 99/2013, v nadaljevanju ZUPJS) se bodo za družinske člane šteli partnerji neskljenjene partnerske skupnosti (pri ugotavljanju materialnega položaja vlagatelja za

dodelitev pravice do otroškega dodatka, državne štipendije, znižanja plačila za programe vrtcev, dodatne subvencije malice za učence in dijake, subvencije kosila za učence, oprostitve plačil socialnovarstvenih storitev, prispevka k plačilu sredstev, namenjenih za plačilo oz. doplačilo pravic družinskega pomočnika, subvencije najemnine, pravice do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev, pravice do plačila prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje).

- Na podlagi določb ZZVZZ bo imel zaposleni partner ter partner neskljenjene partnerske skupnosti pravico do odsotnosti z dela zaradi bolezni partnerja in pravice do nadomestila dohodka za nego družinskega člana. Poleg tega se bo nezaposleni partner lahko zdravstveno zavaroval po svojem partnerju.

- Na podlagi ZPIZ-2 bo preživeli partner neskljenjene partnerske skupnosti po umrlem partnerju lahko uveljavljali vdovsko pokojnino.

- v skladu z določbami Zakona o delovnih razmerjih (Uradni list RS, št. 42/02, 79/2006-ZZZPB-F, 46/2007 Odl.US: U-I-45/07, Up-249/06-22, 103/2007, 45/2008-ZArbit, 83/2009 Odl.US: U-I-284/06-26, 40/2012-ZUJF, 21/2013-ZDR-1 (78/2013 popr.)) bi delavcu pripadala plačana odsotnost med drugim tudi ob smrti partnerja partnerske skupnosti ali partnerja neskljenjene partnerske skupnosti.

- Sedaj veljavni KZ-1 registrirano istospolno skupnost omenja le v zvezi s pregonom določenih kaznivih dejanj, ko je za pregon potreben predlog (npr. po četrtem odstavku 170. člena KZ-1 pri posilstvu, če je dejanje storjeno proti osebi, s katero storilec živi v registrirani istospolni skupnosti), v zvezi s pregonom na podlagi zasebne tožbe (npr. po 244. členu KZ-1 pri nekaterih kaznivih dejanjih zoper premoženje, ki so bila storjena proti partnerju iz registrirane istospolne partnerske skupnosti), v zvezi z opustitvijo ovadbe, da se pripravlja kaznivo dejanje (280. člen KZ-1), v zvezi z opustitvijo ovadbe o kaznivem dejanju in storilcu (281. člen KZ-1), v zvezi s pomočjo storilcu po storitvi kaznivega dejanja (282. člen KZ-1). Na mestih, na katerih kazensko pravo ščiti družino in partnerska razmerja, izrecne omembe istospolnih partnerjev ni, kljub temu pa nekatera kazniva dejanja lahko storijo tudi partnerji v registrirani istospolni skupnosti, npr. kaznivo dejanje kršitev družinskih obveznosti. Kaznivo dejanje neplačevanje preživnine pa lahko storijo tudi istospolni partnerji, saj je partner v registrirani istospolni skupnosti po ZRIPS dolžan dajati preživnino svojemu partnerju, ker pojem registrirane istospolne skupnosti ni izenačen s pojmom zakonske zveze, v istospolnih razmerjih ne pride v poštev kaznivo dejanje dvojne zakonske zveze, saj to stori le, kdor sklene novo zakonsko zvezo, čeprav je že poročen, ali kdor sklene zakonsko zvezo z osebo, za katero ve, da je poročena (188. člen KZ-1). Čeprav tudi ZRIPS enako kot ZZZDR temelji na načelu monogamije, sklenitev nove registrirane istospolne skupnosti – ob že eni prej veljavni skupnosti – ni kaznivo dejanje.

Presoja posledic za druga področja

V skladu s predlogom zakona se bo sklenitev partnerske skupnosti vpisala v matični register kot matično dejstvo, enako kot to velja za sklenitev zakonske zveze; ravno tako tudi neveljavnost in prenehanje partnerske skupnosti. Zakon o matičnem registru (Uradni list RS, št. 11/2011 uradno prečiščeno besedilo, v nadaljevanju ZMatR - UPB2) v 4. členu, v 12. in 14. točki določa, da se v matični register vpisujejo podatki o sklenitvi zakonske zveze ter o neveljavnosti in prenehanju zakonske zveze. Glede na sistemsko izenačitev partnerske skupnosti z zakonsko zvezo v pravnih posledicah med partnerjema, ni pričakovati, da bi bilo potrebno ZMatR novelirati zaradi sprejema tega predloga zakona. Bodo pa potrebne spremembe Pravilnika o izvrševanju zakona o matičnem registru (Uradni list RS, št. 40/2005, 69/2009), in sicer zaradi dodatnih izpiskov, ki se nanašajo na sklenitev partnerske skupnosti, in sicer listine o sklenitvi partnerske skupnosti, izpisek iz matičnega registra o sklenjeni partnerski skupnosti, izpisek o smrti (zaradi vpisanega podatka o "zakoncu"). Ravno tako bodo potrebne spremembe oziroma nadgradnja ISUNZ z umestitvijo zavihka za novo matično dejstvo v matičnem registru "sklenitev partnerske skupnost", prilagoditi podatke v Centralnem registru prebivalstva (CRP) in Registru stalnega prebivalstva (RSP) (razmerje v gospodinjstvu) ter sprememba obrazcev za prijavo sklenitve partnerske skupnosti.

V skladu z določbami Zakona o osebnem imenu (Uradni list RS, št. 20/2006, v nadaljevanju ZOI-1) se bosta partnerja ob sklenitvi partnerske skupnosti lahko sporazumela o skupnem priimku ali da bosta obdržala vsak svoj priimek ali pa svojemu priimku dodala priimek partnerja. V primeru razveljavitve ali razveze partnerske skupnosti razvezana partnerja obdržita priimek, ki sta ga izbrala ob sklenitvi partnerske skupnosti. Partner, ki je ob sklenitvi partnerske skupnosti spremenil priimek, lahko pri pristojnem organu v šestih mesecih po pravnomočnosti sodne odločbe o razvezi ali razveljavitvi partnerske skupnosti poda izjavo, da želi imeti priimek, ki ga je imel pred sklenitvijo te skupnosti, pod pogojem če v času trajanja partnerske skupnosti priimka ni spreminjal.

V Zakonu o davku na dediščine in darila (Uradni list RS, št. 117/06, v nadaljevanju ZDDD) je mogoče določbo, ki ureja posledice registracije istospolne partnerske skupnosti za zavezanca, tolmačiti tako, da ne zadošča zgolj obstoj registrirane partnerske skupnosti, temveč zahteva zakon kot pogoj dejansko življenje v istospolni partnerski skupnosti. Zakon predvideva davčno oprostitvev za dediča ali obdarjenca, ki je živel z zapustnikom ali darovalcem v registrirani istospolni partnerski skupnosti, saj ga izenačuje z dediči oziroma obdarjenci prvega dednega reda. Zakon v tej določbi, drugače kot pri preostalih kategorijah (na primer zet, snaha ali pastorek), ne vsebuje formulacije »registrirani istospolni partner«, temveč »dedič ali obdarjenec, ki je živel z zapustnikom ali darovalcem v registrirani istospolni partnerski skupnosti.

Po Zakonu o integriteti in preprečevanju korupcije (Uradni list RS, št. 45/2010, 26/2011, 30/2011 Skl.US: U-I-36/11-8, 43/2011, 56/2011 Odl.US: U-I-230/10-16, 56/2011 Odl.US: U-I-239/10-16, 60/2011, 69/2011-UPB2, 81/2013 Odl.US: U-I-81/11-12, v nadaljevanju ZIntPK) se za družinske člane ne štejejo istospolni partnerji, ki so svojo skupnost registrirali po določenih ZRIPS niti neregistrirani istospolni partnerji in zanje tako ne veljajo določila, ki veljajo za družinske člane, npr. glede zasebnega interesa uradne osebe in njenih družinskih članov, glede prepovedi sprejemanja daril za funkcionarja in družinske člane, omejitve poslovanja v postopku javnega naročanja, glede dolžnosti sporočanja sprememb premoženjskega stanja za družinske člane zavezanca.

Zakon o Radioteleviziji Sloveniji (Uradni list RS, št. 95/2005, 109/2005-DavP-1B, 105/2006 Odl.US: U-I-307/05-18, 26/2009-ZIPRS0809-B (31/2009 popr.), 9/2014, v nadaljevanju ZRTVS-1) določa, da v Programski svet ne morejo biti izvoljene oziroma imenovane osebe, ki so ožji družinski člani vodilnih delavcev RTV Slovenija, pri čemer se za ožje družinske člane štejejo zakonec ali oziroma oseba, s katero živi v zunajzakonski skupnosti ali registrirani istospolni partnerski skupnosti, otroci oziroma posvojenci ter vnuki in starši oziroma posvojitelji ter druge osebe, ki živijo v skupnem gospodinjstvu. V času trajanja mandata članov Programskega sveta in Nadzornega sveta sme RTV Slovenija zaposlovati oziroma sklepati pogodbe o sodelovanju z njihovimi ožjimi družinskimi člani, vendar morata biti s takšno pogodbo ali zaposlitvijo ter z razlog za takšno odločitev predhodno seznanjena Programski svet in Nadzorni svet.

Zakon o javno zasebnem partnerstvu (Uradni list RS, št. 127/2006, v nadaljevanju ZJZP) v 52. členu, ki določa, da javni parter imenuje strokovno komisijo za izbiro zasebnega partnerja za izvedbo predmeta javno-zasebnega partnerstva ali sklenitev statusnega partnerstva, predpisuje, da predsednik in člani komisije ne smejo biti s kandidatom, njegovim zastopnikom, članom uprave, nadzornega sveta, ustanoviteljem, družbenikom ali delničarjem s kontrolnim deležem ali pooblaščenecem v poslovnem razmerju ali kako drugače interesno povezani, v sorodstvenem razmerju v ravni vrsti ali v stranski vrsti do vštetega četrtega kolena, v zakonski zvezi ali svaštvu do vštetega drugega kolena, četudi je zakonska zveza že prenehala, ali živeti z njim v zunajzakonski skupnosti ali pa v registrirani istospolni partnerski skupnosti. Zakon izključuje neregistrirane istospolne partnerje.

Zakon o mednarodnem zasebnem pravu in postopku (Uradni list RS, št. 56/1999, 45/2008-ZArbit, v nadaljevanju ZMZPP) za razmerja med istospolnima partnerjema z mednarodnim elementom bi se uporabljale določbe Zakona o mednarodnem zasebnem pravu in postopku, kot to velja za vsa druga civilnopravna razmerja z mednarodnim elementom. Pravila o pravu, ki ga je potrebno uporabiti, bi bila enaka kot za zakonsko zvezo (glede pogojev za sklenitev partnerske skupnosti, obliko partnerske skupnosti, neveljavnost partnerske skupnosti, razvezo partnerske skupnosti, osebna in zakonska

premoženjska razmerja partnerjev, pogodbeno premoženjska razmerja partnerjev). Za neskljenjene partnerske skupnosti bi se uporabilo določilo o uporabi prava za premoženjska razmerja (enako, kot velja za zunajzakonsko skupnost). Za partnerske skupnosti bi se uporabljala tudi določila o pristojnosti sodišča RS v sporih o premoženjskih razmerjih med zakonci, o zakonskih sporih.

II. BESEDILO ČLENOV

1. člen

(vsebina zakona)

Ta zakon ureja sklenjeno partnersko zvezo (v nadaljevanju: partnerska zveza), neskljenjeno partnersko zvezo in napotuje na smiselno uporabo določb zakona, ki ureja zakonsko zvezo.

2. člen

(partnerska zveza)

(1) Partnerska zveza je življenjska skupnost dveh žensk ali dveh moških, katere sklenitev, pravne posledice in prenehanje ureja ta zakon.

(2) Taka zveza ima na vseh pravnih področjih enake pravne posledice kot jih ima zakonska zveza, razen če ta zakon določa drugače.

(3) Ne glede na prejšnji odstavek ta ureditev ne posega v zakon, ki ureja družinska razmerja na področju posvojitve s strani več oseb ter v zakone in na njihovi podlagi izdane predpise in splošne akte za izvrševanje javnih pooblastil, ki urejajo postopek oploditve z biomedicinsko pomočjo.

3. člen

(neskljenjena partnerska zveza)

- (1) Nesklenjena partnerska zveza je dalj časa trajajoča življenjska skupnost dveh žensk ali dveh moških, ki nista sklenila partnerske skupnosti, in ni razlogov, zaradi katerih bi bila partnerska skupnost med njima neveljavna.
- (2) Taka zveza ima v razmerju med njima enake pravne posledice po tem zakonu, kakor če bi sklenila partnersko zvezo. Nesklenjena partnerska zveza ima pravne posledice tudi na tistih pravnih področjih, na katerih ima pravne posledice zunajzakonska skupnost, razen če ta zakon določa drugače.
- (3) Če je odločitev o pravici ali obveznosti odvisna od vprašanja obstoja življenjske skupnosti iz prejšnjega odstavka, se o tem vprašanju odloči v postopku za ugotovitev te pravice ali obveznosti. Odločitev o tem vprašanju ima pravni učinek samo v zadevi, v kateri je bilo to vprašanje rešeno.
- (4) Ne glede na drugi odstavek ta ureditev ne posega v zakon, ki ureja družinska razmerja na področju posvojitve s strani več oseb ter v zakone in na njihovi podlagi izdane predpise in splošne akte za izvrševanje javnih pooblastil, ki urejajo postopek oploditve z biomedicinsko pomočjo.

4. člen

(smiselna uporaba določb o zakonski zvezi)

- (1) Za temelj partnerske zveze in enakopravnost partnerjev ali partneric (v nadaljnjem besedilu: partnerja) partnerske zveze se smiselno uporabljajo določbe zakona, ki ureja zakonsko zvezo o temelju zakonske zveze in enakopravnosti zakoncev.
- (2) Pogoji za sklenitev in veljavnost partnerske zveze se presojuje smiselno v skladu s pogoji za sklenitev in veljavnost zakonske zveze, kot jih določa zakon, ki ureja zakonsko zvezo.
- (3) Ne glede na prejšnji odstavek je za sklenitev partnerske zveze potrebno, da sta osebi, ki sklepata partnersko zvezo, istega spola.
- (4) Ne glede na drugi odstavek tega člena partnerske zveze ne more skleniti oseba, dokler njena prej sklenjena zakonska zveza ali partnerska zveza ne preneha.
- (5) Za postopek pred sklenitvijo partnerske zveze se smiselno uporabljajo določbe o postopku pred sklenitvijo zakonske zveze, kot jih določa zakon, ki ureja zakonsko zvezo.
- (6) Za sklenitev partnerske zveze se smiselno uporabljajo določbe o sklenitvi zakonske zveze, kot jih določa zakon, ki ureja zakonsko zvezo.

- (7) Za neveljavnost partnerske zveze se smiselno uporabljajo določbe o neveljavni zakonski zvezi, kot jih določa zakon, ki ureja zakonsko zvezo.
- (8) Za pravice in obveznosti partnerjev partnerske zveze se smiselno uporabljajo določbe o pravicah in obveznostih zakoncev, kot jih določa zakon, ki ureja zakonsko zvezo.
- (9) Za premoženjska razmerja med partnerjema partnerske zveze se smiselno uporabljajo določbe o premoženjskih razmerjih med zakonci, kot jih določa zakon, ki ureja zakonsko zvezo.
- (10) Za prenehanje partnerske zveze se smiselno uporabljajo določbe o prenehanju zakonske zveze, kot določa zakon, ki ureja zakonsko zvezo.
- (11) Za razmerja med razvezanima partnerjema partnerske zveze se smiselno uporabljajo določbe o razmerjih med razvezanima zakoncema, kot določa zakon, ki ureja zakonsko zvezo.

5. člen

(podzakonski predpis)

Podzakonski predpis, ki ga izda minister ali ministrica (v nadaljevanju: minister), pristojen za družino, v soglasju z ministrom, pristojnim za javno upravo, glede vprašanj v zvezi s sklenitvijo zakonske zveze, se smiselno uporablja tudi za partnersko zvezo.

6. člen

(vpis v matični register)

- (1) Podatki o sklenitvi, neveljavnosti in prenehanju partnerske zveze se vpisujejo v matični register v skladu z določbami zakona, ki ureja matični register, in tega zakona.
- (2) Za vpis podatkov iz prejšnjega odstavka v matični register se uporabljajo določbe o vpisu sklenitve, neveljavnosti in prenehanja zakonske zveze, kot jih določa zakon, ki ureja matični register.
- (3) Do ureditve v področnih zakonih imajo uporabniki, ki imajo zakonsko podlago za pridobivanje podatka o zakonski zvezi, zunajzakonski skupnosti ali registrirani istospolni partnerski skupnosti, pravico iz centralnega registra prebivalstva in matičnega registra brezplačno pridobiti tudi podatke o sklenitvi,

neveljavnosti in prenehanju partnerske zveze.

7. člen

(sprememba priimka partnerjev partnerske zveze)

Za spremembo priimka partnerjev partnerske zveze ob sklenitvi, razvezi in razveljavitvi partnerske zveze se uporabljajo določbe zakona, ki ureja osebno ime.

PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

8. člen

(prenehanje veljavnosti Zakona o registraciji istospolne partnerske skupnosti in preoblikovanje registrirane istospolne partnerske skupnosti v partnersko zvezo)

(1) Z dnem začetka uporabe tega zakona preneha veljati Zakon o registraciji istospolne partnerske skupnosti (Uradni list RS, št. 65/05 in 55/09 – odločba US), uporablja pa se še šest mesecev po začetku uporabe tega zakona. Od začetka uporabe tega zakona ni mogoče registrirati novih istospolnih partnerskih skupnosti po Zakonu o registraciji istospolne partnerske skupnosti (Uradni list RS, št. 65/05 in 55/09 – odločba US).

(2) Registrirana istospolna partnerska skupnost se šest mesecev po začetku uporabe tega zakona preoblikuje v partnersko zvezo. Upravne enote v osmih dneh po začetku uporabe tega zakona obvestijo partnerja registrirane istospolne partnerske skupnosti o preoblikovanju registrirane istospolne partnerske skupnosti v partnersko zvezo ter o možnosti izjave, da ne želita preoblikovanja registrirane istospolne partnerske skupnosti v partnersko zvezo in o pravnih posledicah podane izjave.

(3) Če partnerja registrirane istospolne partnerske skupnosti v šestih mesecih od dneva začetka uporabe tega zakona pred matičarjem izjavita, da želita preoblikovanja registrirane istospolne partnerske skupnosti v partnersko zvezo po tem zakonu, se registrirana istospolna partnerska skupnost preoblikuje v partnersko zvezo z dnem njune izjave.

(4) Če partnerja registrirane istospolne partnerske skupnosti ali eden od njiju v šestih mesecih od dneva začetka uporabe tega zakona pred matičarjem izjavita, da ne želita preoblikovanja registrirane istospolne partnerske skupnosti v partnersko zvezo po tem zakonu, registrirana istospolna partnerska skupnost preneha z dnem njune izjave.

(5) Za spremembo priimka partnerjev partnerske zveze ob preoblikovanju registrirane istospolne partnerske skupnosti v partnersko zvezo se uporabljajo določbe zakona, ki ureja osebno ime. Če se partnerja v postopku preoblikovanja registrirane istospolne partnerske skupnosti v partnersko zvezo ne izjavita o obliki priimka po preoblikovanju partnerske skupnosti, ohranita priimek, ki ga ima vsak od njiju ob preoblikovanju registrirane istospolne partnerske skupnosti v partnersko zvezo.

(6) Določbe Zakona o registraciji istospolne partnerske skupnosti (Uradni list RS, št. 65/05 in 55/09 – odločba US), ki urejajo pravne posledice prenehanja registrirane istospolne partnerske skupnosti, se uporabljajo glede pravic in obveznosti partnerjev registrirane istospolne partnerske skupnosti po prenehanju registrirane istospolne partnerske skupnosti tudi po preteku roka iz prejšnjega odstavka.

(7) Za obvestitev partnerjev registrirane istospolne partnerske skupnosti, za vodenje postopka preoblikovanja registrirane istospolne partnerske skupnosti v partnersko zvezo in vpis preoblikovanja v matični register je krajevno pristojna upravna enota, pri kateri je bila istospolna partnerska skupnost registrirana.

9. člen

(prenehanje veljavnosti podzakonskega predpisa)

Z dnem začetka uporabe tega zakona preneha veljati Pravilnik o registraciji istospolnih partnerskih skupnosti (Uradni list RS, št. 55/06 in 91/11), uporablja pa se še šest mesecev po začetku uporabe tega zakona.

10. člen

(prenehanje uporabe določb)

Kjer drug zakon ali podzakonski predpis določa pravne posledice registrirane istospolne partnerske skupnosti ali neregistrirane istospolne partnerske skupnosti, se ta določba z dnem začetka uporabe tega zakona ne uporablja

več.

11. člen

(uveljavitev in začetek uporabe zakona)

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporabljati pa se začne šest mesecev po njegovi uveljavitvi.

III. OBRAZLOŽITEV

1. člen

(vsebina zakona)

Ta določba opredeljuje vsebino predloga zakona. Predlog zakona določa opredelitev partnerske zveze in neskljenjene partnerske zveze. Glede partnerske zveze predlog zakona napotuje na smiselno uporabo določb o zakonski zvezi.

2. člen

(partnerska zveza)

V 2. členu se predlaga ureditev partnerske zveze, katero bodo lahko sklenili istospolni partnerji. Ustavno sodišče RS je v odločbi, št. U-I-425/-10 z dne 2.7.2009 odločilo, da je določba 22. člena Zakona o registraciji istospolne partnerske skupnosti, ki določa pravico do dedovanja, v neskladju z ustavo. Ustavno sodišče je poudarilo, da je registrirana partnerska skupnost razmerje, ki je po vsebini podobno zakonski zvezi ali zunajzakonski skupnosti (gre za stabilno povezanost dveh oseb, ki sta si blizu, si pomagata in se podpirata), ter da je tudi pravna ureditev takšne skupnosti podobna zakonski zvezi ali zunajzakonski skupnosti (določene so medsebojne pravice in dolžnosti, varstvo šibkejšega partnerja, premoženjski režim med partnerjema je skoraj v celoti povzet po zakonski zvezi, enako dolžnost preživljanja). Partnerska zveza ima enake pravne posledice, kot jih ima sklenjena zakonska zveza za žensko in moškega, razen če je s tem zakonom določeno drugače. Predlog zakona

izrecno omejuje pravne posledice na področju posvojitve otrok s strani več oseb. ZZZDR namreč določa, da nihče ne more biti posvojen od več oseb, razen če sta posvojitelja zakonca. S predlogom zakona pa se namreč ne daje možnost, da bi partnerja partnerske zveze skupaj (enako kot zakonca) posvojila otroka. Ravno tako se s predlaganim zakonom ne posega v pravno ureditev pravice do postopkov oploditve z biomedicinsko pomočjo, urejene z Zakonom o zdravljenju neplodnosti in postopkih oploditve z biomedicinsko pomočjo (Uradni list RS, št. 70/2000, v nadaljevanju ZZNPOB) ter v predpise in splošne akte za izvrševanje javnih pooblastil, ki urejajo postopek oploditve z biomedicinsko pomočjo. Pravico do postopka oploditve z biomedicinsko pomočjo namreč urejajo tudi Pravila obveznega zdravstvenega zavarovanja (Uradni list RS, št. 30/03, 35/03 - popr., 78/03, 84/04, 44/05, 86/06, 90/06 - popr. 64/07, 33/08, 7/09, 88/09, 30/11, 49/12, 106/12, 99/13 - ZSVarPre-C in 25/14).

Sedaj veljavna področna zakonska ureditev že določa pravne posledice registrirane istospolne partnerske skupnosti. Kljub temu pa obstajajo pravni predpisi, kjer pravne posledice niso predvidene in jih prinaša predlog zakona:

- Zaposleni partner partnerske zveze bo imel pravico do odsotnosti z dela zaradi bolezni partnerja in pravice do nadomestila dohodka za nego družinskega člana v skladu z določbami ZZVZZ.
- ZKP med osebami, ki so oproščene dolžnosti pričevanja, našteva obdolženčevega zakonca oziroma osebo, s katero živi v zunajzakonski skupnosti, ne pa tudi partnerja v registrirani ali neregistrirani partnerski skupnosti. Podobno velja za Zakon o splošnem upravnem postopku (določba 183. člena), pa tudi za Zakon o pravnem postopku, ki v 233. členu daje priči pravico, da odkloni odgovor na posamezna vprašanja, če bi to škodovalo sorodnikom, zakoncu ali osebi, s katero živi v dalj časa trajajoči življenjski skupnosti, kot jo določa zakon, ki ureja zakonsko zvezo. Ker je tak zakon ZZZDR, ne pa ZRIPS, istospolni partnerji ne uživajo te pravne dobrote. S predlogom zakona bodo v teh predpisih partnerji partnerske zveze in partnerji neskljenjene partnerske zveze izenačeni v svojem položaju z zakonci ali zunajzakonskimi partnerji.
- Po ZIKS-1 bodo tudi partnerji partnerske zveze in partnerji neskljenjene partnerske zveze imeli možnost do obiska partnerja - obsojenca na prestajanju kazni zapora omogočiti.
- Na podlagi SZ-1 bo imel npr preživeli istospolni partner najemnika namreč nima pravice zahtevati sklenitve najemne pogodbe.
- V skladu z OZ bodo partnerji partnerske zveze in partnerji neskljenjene partnerske zveze ravno tako uvrščeni med osebi, ki imajo pravico do pravične denarne odškodnine za njihove duševne bolečine.
- Po ZIntPK se za družinske člane ne štejejo istospolni partnerji, ki so svojo

skupnost registrirali po določilih ZRIPS niti neregistrirani istospolni partnerji in zanje tako ne veljajo določila, ki veljajo za družinske člane, npr. glede zasebnega interesa uradne osebe in njenih družinskih članov, glede prepovedi sprejemanja daril za funkcionarja in družinske člane, omejitve poslovanja v postopku javnega naročanja, glede dolžnosti sporočanja sprememb premoženjskega stanja za družinske člane zavezanca. S predlogom zakona bodo partnerji partnerske zveze in partnerji neskljenjene partnerske zveze tudi v tem zakonu v svojem položaju izenačeni z zakonci ali zunajzakonskimi partnerji.

Za razmerja med istospolnima partnerjema z mednarodnim elementom se bodo uporabljale določbe ZMZPP, kot to velja za vsa druga civilnopravna razmerja z mednarodnim elementom. Pravila o pravu, ki ga je potrebno uporabiti, bodo enaka kot za zakonsko zvezo (glede pogojev za sklenitev partnerske zveze, obliko partnerske zveze, neveljavnost partnerske zveze, razveze partnerske zveze, osebnih in zakonskih premoženjskih razmerij partnerjev, pogodbenih premoženjskih razmerij partnerjev). Za neskljenjeno partnersko zvezo se bo uporabilo določilo o uporabi prava za premoženjska razmerja (enako, kot velja za zunajzakonsko skupnost). Za partnerske zveze bi se uporabljala tudi določila o pristojnosti sodišča RS v sporih o premoženjskih razmerjih med zakonci, o zakonskih sporih.

3. člen

(neskljenjena partnerska zveza)

Predlog zakona priznava pravne posledice tudi življenjski skupnosti dveh oseb istega spola, ki nista sklenili partnerske zveze, vendar ni razlogov, zaradi katerih bi bila partnerska zveza med njima neveljavna (neskljenjena partnerska zveza). S takšno pravno ureditvijo se v celoti sledi stališču ustavnega sodišča, ki je v odločbi, št. U-I-212/10-15 z dne 14. 3. 2013, navedlo, da gre pri življenjski skupnosti dveh oseb istega spola za enake pravne in dejanske podlage skupnosti, kot to velja za zakonsko zvezo. Enako kot pri partnerski zvezi tudi pri neskljenjeni partnerski zvezi pravne posledice te skupnosti ne posegajo na področje posvojitve s strani več oseb ter ne posegajo v pravno ureditev pravice do postopkov oploditve z biomedicinsko pomočjo. Do sedaj tovrstna skupnost dveh oseb istega spola, ki te skupnosti nista registrirala v skladu z določbami ZRIPS, ni bila pravno urejena. Partnerji teh skupnosti po sedaj veljavni ureditvi tako nimajo pravic, ki gredo registriranima partnerjema po ZRIPS (pravice do preživnine, pravice do pridobivanja skupnega premoženja, pravice do stanovanjskega varstva, pravice do dedovanja in pravice do pridobivanja informacij o zdravstvenem stanju obolelega partnerja ter do obiskov v zdravstvenih ustanovah), niti pravic, ki so bile v zadnjem času registriranima istospolnima partnerjema priznane z drugo zakonodajo. Tako neregistrirani

partnerji npr. nimajo pravice do vdovske pokojnine po ZPIZ-2, niso priznani kot družinski člani po ZDR-1. Nezaposleni registrirani partner pa se po svojem partnerju ne more zdravstveno zavarovati v skladu z določbami ZZVZZ. Ravno tako partnerji (registrirani in neregistrirani) niso omenjeni v pravicah v SZ-1, ki so vezane na status zakonca oziroma partnerja v zunajzakonski skupnost. Enako jih ne omenja tudi OZ. ZSVarPre med družinskimi člani izključuje istospolne partnerje, ki svoje skupnosti niso registrirali. Neregistrirani istospolni partnerji se ne upoštevajo pri ugotavljanju materialnega položaja vlagatelja za dodelitev denarne socialne pomoči in varstvenega dodatka. V ZUPJS se bodo v skladu s predlogom tega zakona za družinske člane šteli partnerji neskljenjene partnerske zveze, ki jih zakon sicer ne omenja (pri ugotavljanju materialnega položaja vlagatelja za dodelitev pravice do otroškega dodatka, državne štipendije, znižanja plačila za programe vrtcev, dodatne subvencije malice za učence in dijake, subvencije kosila za učence, oprostitev plačil socialnovarstvenih storitev, prispevka k plačilu sredstev, namenjenih za plačilo oz. doplačilo pravic družinskega pomočnika, subvencije najemnine, pravice do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev, pravice do plačila prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje). Obstaja še precej drugih zakonov, ki registrirane istospolne partnerje (ne pa tudi neregistriranih) štejejo med družinske člane. Med najbližje osebe bolnika registrirane istospolne partnerje šteje Zakon o duševnem zdravju, med (ožje) družinske člane pa registrirane partnerje štejejo: Zakon o bančništvu, Zakon o zavarovalništvu, Zakon o prevzemih, Zakon o revidiranju, Zakon o deviznem poslovanju, Zakon o lokalnih volitvah, Zakon o brezplačni pravni pomoči, Zakon o službi v slovenski vojski, Zakon o štipendiranju, Zakon o elektronskih komunikacijah, Zakon o davčni službi, Zakon o davku na vodna plovila, Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb, Zakon o evidentiranju nepremičnin.

4. člen

(smiselna uporaba določb o zakonski zvezi)

Za partnersko zvezo se po tem členu predloga zakona uporabljajo določbe zakona, ki ureja zakonsko zvezo, ki urejajo razmerja med zakoncema. To so splošne določbe, pogoji za sklenitev in veljavnost zakonske zveze, postopek pred sklenitvijo zakonske zveze, sklenitev zakonske zveze, neveljavna zakonska zveza, pravice in obveznosti zakoncev, premoženjska razmerja med zakonci, določbe o prenehanju zakonske zveze in razmerja med razvezanima zakoncema.

5. člen

(podzakonski predpis)

Po 5. členu predloga zakona se podzakonski predpis, ki ga izda minister, pristojen za družino, v soglasju z ministrom, pristojnim za javno upravo, glede vprašanj v zvezi s sklenitvijo zakonske zveze, smiselno uporablja tudi za partnersko zvezo.

6. člen

(vpis v matični register)

V skladu s predlogom zakona se bo sklenitev partnerske zveze vpisala v matični register kot matično dejstvo, enako kot to velja za sklenitev zakonske zveze; ravno tako tudi neveljavnost in prenehanje partnerske zveze. Zakon o matičnem registru (Uradni list RS, št. 11/2011 uradno prečiščeno besedilo, v nadaljevanju ZMatR - UPB2) v 4. členu, v 12. in 14. točki določa, da se v matični register vpisujejo podatki o sklenitvi zakonske zveze ter o neveljavnosti in prenehanju zakonske zveze. Zakon o varstvu osebnih podatkov (Uradni list RS, št. 97/2007) v 9. členu določa, da se osebni podatki v javnem sektorju lahko obdelujejo, če obdelavo osebnih podatkov in osebne podatke, ki se obdelujejo, določa zakon. Zaradi natančne opredelitve pravne podlage za obdelavo osebnih podatkov, je potrebna posebna določba v tem predlogu zakona, da se podatki o sklenitvi, neveljavnosti in prenehanju partnerske zveze vpisujejo v matični register v skladu z določbami zakona, ki ureja matični register. Poleg tega predlog zakona določa tudi pravno podlago za pridobivanje podatkov o sklenitvi, neveljavnosti in prenehanju partnerske zveze za tiste uporabnike, ki že imajo zakonsko podlago za pridobivanje podatka o zakonski zvezi, zunajzakonski skupnosti ali registrirani istospolni partnerski skupnosti.

7. člen

(sprememba priimka partnerjev partnerske zveze)

Glede na sistemsko izenačitev partnerske zveze z zakonsko zvezo v pogojih za sklenitev in veljavnost partnerske zveze ter v pravnih posledicah med partnerjema, bosta partnerja ob sklenitvi partnerske zveze imela enako možnost odločitve o spremembi priimka kot v primeru sklenitve zakonske zveze. V skladu z določbami Zakona o osebnem imenu (Uradni list RS, št. 20/2006, v nadaljevanju ZOI-1) se bosta partnerja ob sklenitvi partnerske zveze lahko

sporazumela o skupnem priimku ali da bosta obdržala vsak svoj priimek ali pa svojemu priimku dodala priimek partnerja. V primeru razveljavitve ali razveze partnerske zveze razvezana partnerja obdržita priimek, ki sta ga izbrala ob sklenitvi partnerske skupnosti. Partner, ki je ob sklenitvi partnerske zveze spremenil priimek, lahko pri pristojnem organu v šestih mesecih po pravnomočnosti sodne odločbe o razvezi ali razveljavitvi partnerske zveze poda izjavo, da želi imeti priimek, ki ga je imel pred sklenitvijo te zveze, pod pogojem če v času trajanja partnerske zveze priimka ni spreminjal. Smiselno je, da se pravico do spremembe priimka kot dela osebnega imena, ki pomembno vpliva na posameznikovo identiteto, tudi izrecno določi v predlogu zakona.

8. člen

(prenehanje veljavnosti Zakona o registraciji istospolne partnerske skupnosti in preoblikovanje registrirane istospolne partnerske skupnosti v partnersko zvezo)

Predlog zakona določa, da ZRIPS preneha veljati z dnem začetka uporabe tega zakona. Zaradi nove ureditve partnerske zveze predlog zakona določa, da se prej registrirane istospolne partnerske skupnosti, ki so bile registrirane v skladu z ZRIPS, preoblikujejo v partnerske zveze po tem zakonu, in sicer šest mesecev po začetku uporabe tega zakona. Predlog zakona tudi dopušča možnost, da partnerja dosežeta preoblikovanje njune skupnosti prej, z izjavo njune volje. V tem primeru se registrirana istospolna partnerska skupnost preoblikuje v partnersko zvezo z dnem njune izjave. Če partnerja registrirane istospolne partnerske skupnosti ali eden od njiju pred matičarjem izjavita, da ne želita preoblikovanje registrirane istospolne partnerske skupnosti v partnersko zvezo, registrirana istospolna partnerska skupnost preneha z dnem ko sta skupaj ali eden od njiju podala takšno izjavo. Predlog zakona za primere prenehanja registrirane partnerske skupnosti, tudi za tiste, ki so prenehale še pred uveljavitvijo tega zakona, določa, da se za pravne posledice prenehanja teh skupnosti uporabljajo določbe ZRIPS. Predlog zakona tudi določa, da se za spremembo priimka partnerjev partnerske zveze ob preoblikovanju registrirane istospolne partnerske skupnosti v partnersko zvezo uporabljajo določbe zakona, ki ureja osebno ime, in sicer določbe, ki veljajo za spremembo priimka ob sklenitvi zakonske zveze. Določa pa tudi kakšen podatek o priimku vpisati v matični register v primeru, če se partnerja o tem, kateri priimek želita uporabljati po preoblikovanju njune skupnosti, ne izjavita. Predlog zakona določa tudi krajevno pristojnost upravne enote za opravila v zvezi s preoblikovanjem registrirane istospolne partnerske skupnosti v partnersko zvezo. Smiselno je, da je pristojna tista upravna enota, pri kateri je bila istospolna partnerska skupnost registrirana in vodi evidenco o tem.

9. člen

(prenehanje veljavnosti podzakonskega predpisa)

Določba ureja, kdaj preneha veljati Pravilnik o registraciji istospolnih partnerskih skupnosti ter, do kdaj se ta pravilnik še uporablja.

10. člen

(prenehanje uporabe določb)

V skladu z določbami predloga zakona z dnem začetka uporabe tega zakona preneha veljati Zakon o registraciji istospolne partnerske skupnosti, ravno tako v zakonsko določenem roku prenehajo vse registrirane istospolne partnerske skupnosti. Glede na navedeno je s to določbo določeno tudi prenehanje uporabe določb v drugih predpisih, ki določajo pravne posledice registrirane in neregistrirane partnerske skupnosti.

11. člen

(uveljavitev in začetek uporabe zakona)

Po tej določbi zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporabljati pa se začne 6 mesecev po njegovi uveljavitvi (čas, ki je potreben za vse prilagoditve).